

DE GILDETROM

Driemaandelijks tijdschrift over de Noordbrabantse schuttersgilden

46e jaargang 1999 afl. 1

Trawantel uitgevoerd door het Sint Jorisgilde Oirschot
Foto: Joris van Esch

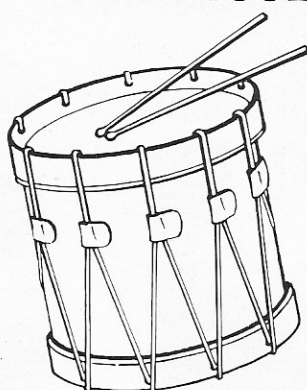
GOUD EN ZILVERSMEDERIJ

de edelsmidse b.v.

Van Dissellaan 4a, 5531 BR Bladel
Telefoon (0497) 38 79 36

**Het adres voor het
vervaardigen en ontwerpen
van al uw gildezilver**

'HET MUSEUM ATELIER'

maakt op ambachtelijke wijze
GILDETROMMEN
in eigen atelier

- drijven en ciseleren van patroonheilige
- alle gildetromonderdelen en -benodigdheden
- reparaties

tel.: (013) 542 03 31
Nijverstraat 4a,
5041 AH Tilburg

LAARZEN LAARZEN LAARZEN
PLUIMEN PLUIMEN PLUIMEN
BATONS BATONS BATONS
POMPONS POMPONS POMPONS
UNIFORMSCHOENEN
LEERWERK LEERWERK LEERWERK
TWIRLSCHOENEN
INSTEPSCHOENEN
OVERSCHOENEN
HANDSCHOENEN
BATON-TASSEN

VAN BEERS B.V.
SCHOENFABRIEK

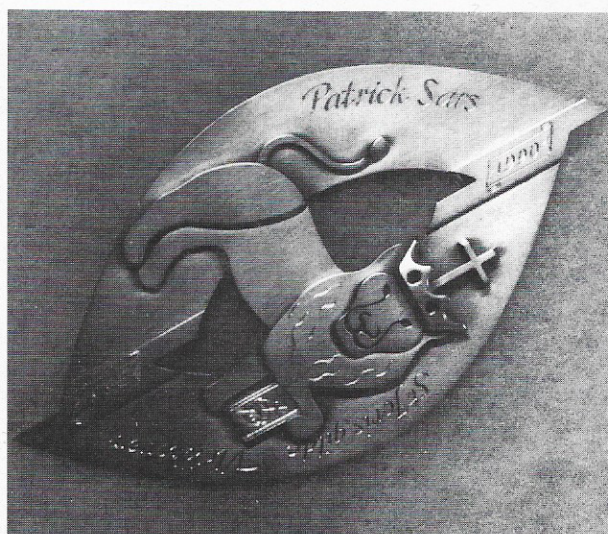
Mgr. Völkerstraat 33, 5171 JM Kaatsheuvel NL
Tel.: (0416) 2722 54, b.g.g. 27 65 48 - 27 70 72
Internationaal Tel.: 0031 (416) 27 22 54

SHAKO'S SHAKO'S SHAKO'S

Nol Coopmans Edelsmid

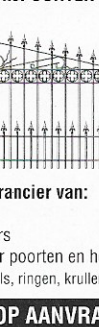
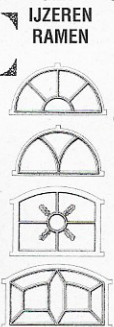
ATELIER VOOR HET LATEN ONTWERPEN EN
VERVAARDIGEN VAN AL UW EXCLUSIEF
HANDVERVAARDIGD GILDEZILVER

GRAVEREN - DRIJVEN - CISELEREN - GIETEN

5632 PG Eindhoven, Kruburg 1a,
Tel.: (040) 241 85 86

LEVENSBOM GIET- SMEEDWERKEN EXCLUSIEVE INRIJPOORTEN
IJZEREN
RAMEN

Wij zijn tevens leverancier van:

- Antieke trapspijlen
- Gietijzeren muurankers
- losse onderdelen voor poorten en hekken (hekpunten, granaatappels, ringen, krullen, ect.)

DOCUMENTATIE OP AANVRAAG

GESJES GIETIJZEREN RAMEN B.V.

Berkdijk 13A, 5271 SR St.-Michelsgestel, Tel. (073) 551 34 71
Fax (073) 551 69 68. Open: Ma. t/m Vrij.: 9.00-17.00 uur. Za. op afspraak.
Voor inrijpoorten uitsluitend op afspraak.

!!!UNIFORMEN!!!

Wij maken alle uniformen op maat naar ons of
Uw eigen ontwerp in eigen atelier.
Bij ons zit U ook goed voor bijwerkingen van uniformen.
Bij ons verkrijgbaar: alle toebehoren o.a. extra lange
gildekousen. (tot ver over de knie)

Maak vrijblijvend een afspraak.
wij komen zonder verplichtingen.

KLEERMAKERIJ BELIEN

Kerkstraat 20
3930 Hamont (België) (in Budel net over de grens)
Tel. vanuit NL. 00-3211/44 52 58

DE GILDETROM

Driemaandelijks tijdschrift
Over de Noordbrabantse schuttersgilden
uitgave van de Stichting de Gildetrom
ISSN 1380-233X. Jaargang 46 (1999), afl. 1

Hoofredactie

A.H.P.J. Dams
Loon 7
5581 VH Waalre
tel. 040-2213365

J.A.M. Govers (redactieadres)
Beverlaan 11
5581 EE Waalre
tel. 040-2213842

Redacteuren

Eur. Gem. Hist. Schutt.

M.E.M. v.d. Voort
Valklaan 6
5613 EC Eindhoven
tel. 040-2438521

Maasland

K. v.d. Bruggen
Vlasmeessestraat 53
5261 TB Vught
tel. 073-6564860

Noordbr. Federatie

R. Haase
Wapendragerstraat 40
5641 GT Eindhoven
tel. 040-2811527

Kempenland (Vacture)

Tijdelijk J.A.M. Govers
Beverlaan 11
5581 EE Waalre
tel. 040-2213842

Kwartier van Oirschot

H.C.P. van Hout
De Gaanderij 31
5688 TR Oirschot
tel. 0499-571258

Land van Cuijk

H. Christiaans
Koperwiekstraat 8
5451 XN Mill
tel. 0485-453439
06 50 82 13 63

Peelland

M.H.G. van Horik
Postel 45
5711 ET Someren
tel. 0493-496998

Baronie en Markiezaat

A.G. Boot
Korte Brugstraat 28
4871 XS Etten-Leur
tel. 076-5013270

Administratie

L.G.J. Huijbers
Dr. de la Courtstraat 71
5421 JG Gemert
tel. 0492-361855

Betalingen

Rabobank Gemert
rek.no.: 13.45.08.874
Stichting De Gildetrom
Girorekening van deze
bank: 839132

Voorwaarden

Abonnementsprijs 1997:

collectief abonnement f 13,25;

Particulier abonnement f 18,25

Aanmaningskosten f 5,-

Abonnement dient bij vooruitbetaling te worden voldaan. Het wordt geacht te worden voortgezet, tenzij opzegging voor 1 november geschiedt. Abonnementen kunnen elk moment ingaan.

De redactie houdt zich het recht voor, teksten naar beste weten en in ieders belang te redigeren.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de stichting

De Gildetrom.

Vormgeving: P. Kemper.

Druk: Drukkerij Vos, Gemert.

TER INLEIDING

Er was eens... een sprookje. Dat sprookje vertelde over een vrouw die zeer regelmatig voor de spiegel stond of zat om zich mooi te maken. Mooier nog, dan zij van zichzelf al was. Het sprookje vertelde niet, voor wie zij al die moeite deed. Waarschijnlijk nam de bedenker van het sprookje aan, dat wij luisteraars dat zelf wel konden bedenken. Deze vrouw wilde niet blind varen op haar eigen waarneming, maar wilde van die spiegel ook horen, dat zij ...

Beste lezer, u kent het sprookje vast wel, al is het maar 'van-horen-zegen'. Anders kunt u altijd nog te raden gaan bij de jeugd ...

De kern van dat verhaal is eveneens bekend: de betreffende dame wilde haar zelfbeeld bevestigd zien en had daar veel voor over. Ze was - om het maar eens duidelijk te zeggen - zelfs bereid om daarvoor over lijken te gaan. De straf voor deze ijdelheid en het nutteloze van al haar moeite zijn bij dezelfde kinderen bekend. Haar concurrente met haar natuurlijke schoonheid won het op alle fronten.

Het is misschien een eigenaardige zet, met dit sprookje een aflevering van De Gildetrom te openen, die bij wijze van spreken bol staat van artikelen over de promotie van het gildewezen. Dan moge de lezer echter bedenken, dat het sprookje verhaalt over enerzijds ijdelheid en anderzijds echte, natuurlijke schoonheid. Die laatste, echte, schoonheid is tijdloos en wint het veruit van de ijdelheid, de steeds op snelle successen beluste, jaloerse en bazige edelvrouwe. Zij hoeft niet steeds te vertellen, hoe mooi ze is. Ze kan gewoon haar eigen gang gaan, zoals ze dat zelf graag doet en gewend is; ze heeft die spiegel niet nodig. De liefhebbers doen mee, anderen kijken bewonderend toe en wie geen belangstelling heeft, gaat gewoon iets anders doen.

Gilden hoeven geen volle zalen te trekken, stadions vol te jagen met glilende en in katzwijn vallende jeugd om telkens opnieuw bevestigd te zien, hoe mooi ze zijn. De televisie als hedendaagse spiegel van onze sprookjesachtige tijd hoeft niet dagelijks gildebreders en -zusters te presenteren in concerten of talkshows. Iets anders is, dat de buitenwereld, jong en oud, van tijd tot tijd iets moet horen en zien van het gildewezen. Dat hoort nu eenmaal bij de opvoeding en zorgt in een natuurlijk tempo voor natuurlijke verjonging van het ledenbestand van de gilden. En zodoende vinden we in deze aflevering een aantal artikelen over inspanningen om het gildewezen op een verantwoorde wijze uit te dragen.

Ad Dams

Bij de voorplaat:

Trawantel of stokkendans.

De trawantel, beter bekend als stokkendans, is afkomstig uit het Belgische Westerlo. Pachters wilden met deze dans de onderdrukking en uitbuiting door de heerboeren tot uitdrukking brengen. Op de foto wordt de dans uitgevoerd door het Oirschotse Sint Joris Gilde tijdens de teerdag, welke 's maandags na Pinksteren wordt gehouden.

Sluitingsdatum inzenden kopij redacteuren afl. 2 1999

19 april 1999 (verschijnt juni 1999)

Medewerkers aan dit nummer

medewerkers aan dit nummer (buiten de redactie)

W. Adams, A. van Baardwijk, H. van Bakel, H. Basters, J. Berkens, J. Biemans, A. v.d. Biggelaar, A. Boon, J. v.d. Broek, A. Dankers, J. Daris, J.A. Geelen, J. Goudsmits, T. Groot, J. Guns, P.J. v.d. Heijden, K. Op 't Hof, G. Horsten, H. van Houtum, M. Hulsen, A. Jacobs, Th. de Jong, G. Kees, L. Konings, M.J. Krens, H. Manders, G. van Pelt, E. Reker, A. Rens, Th. van de Sande, J.C. Schakenraad, G. Steijns, P. Verheijen, A. Vlemmix, J. van de Vorst, H. van Vreede, B. v.d. Wiel, R. Weijtmans, A. v. Zutphen

GILDE-ONDER'WIJS'HEID

Hans van der Linde (BRG) over onderwijspakket:

VOOR LERAREN ÉN GILDEN IDEAAL HULPMIDDEL OM JEUGD TE BEREIKEN

Het onderwijspakket over de Noordbrabantse schuttersgilden voor scholieren van tien tot twaalf jaar komt steeds duidelijker in beeld. De federatie heeft de stichting Brabantse Regionale Geschiedbeoefening (BRG) ingeschakeld om van de plannen een succes te maken. Een enthousiaste BRG-medewerker, drs. Hans van der Linde, geeft alvast enkele schoten voor de boeg wat de gilden kunnen verwachten.

door Kees van der Bruggen

Na veel vallen en opstaan, lijkt het er eindelijk van te komen: een onderwijspakket over de Brabantse schuttersgilden. De coördinatie hiervan is in handen van Tony Vaessen, voorzitter van de federatieve SAT-commissie en de stichting Brabantse Regionale Geschiedbeoefening, afgekort BRG, in de persoon van drs. Hans van der Linde (41). Als educatief medewerker bij de BRG beschikt hij over een grote ervaring. Bijvoorbeeld

over de manier waarop zo'n project professioneel moet worden aangepakt. Dit laatste is, zo vertelt Tony Vaessen namens de NBFS, altijd de bedoeling geweest. „Jongeren interesseren voor het gilde is een vak apart. Iets wat je er niet zomaar bij doet. Dat is ook de reden

**'JONGEREN INTERESSEREN
IS EEN VAK APART'**

Hans van der Linde: „Onderwerpen uit de videoband uitwerken met werkbladen voor de leerlingen”

waarom wij de BRG hebben ingeschakeld. De totale opzet wordt met grote regelmaat teruggekoppeld naar de gilde-vertegenwoordigers die in deze commissie zitting hebben. Straks, als het project op de rails staat, hebben wij als gilden en leraren, of onderwijzers, materiaal in handen waar men niet omheen kan”, aldus Tony Vaessen.

Goede respons op enquête

Aanvankelijk is bij de opzet gesproken over een lesbrief. Van der Linde gebruikt dit woord liever niet. „Het belooft veel meer te worden”. Het plan-van-aanpak staat grotendeels in de steigers. Allereerst tovert hij een pak papier op tafel van een enquête onder het basisonderwijs. Deze enquête is in juni 1998 gehouden. Er werden 135 formulieren verstuurd en de reacties (respons in termen van marktonderzoekers) was dertig procent. Dat is betrekkelijk hoog. Zeker als men bedenkt, dat de enquête aan het einde van het schoolseizoen is verstuurd en op dat moment de aandacht van onderwijzers een geheel andere kant uitgaat.

Onderwijs heeft positief beeld

Een enquête levert resultaten op. De

belangrijkste uitkomsten wil Van der Linde graag geven. Deze uitkomsten, zo blijkt, zijn verrassend en ook niet negatief voor de gilden. Bij de basisscholen leeft het volgende beeld van de gilden:

- 1) een schuttersgilde houdt oude gebruiken in stand en zet zich in voor de gemeenschap.
- 2) een gilde staat open voor vrouwen (!).
- 3) vendelen is een belangrijke activiteit.
- 4) een schuttersgilde is niet ouderwets.
- 5) een gilde is een kenmerkend onderdeel van de Brabantse cultuur.

Voorts blijkt overduidelijk dat in het onderwijs informatie over de gilden op prijs wordt gesteld vanaf groep zes, de 10- tot 12-jarigen. Informatie die leerkrachten willen inpassen in het geschiedenisonderwijs, eventueel in combinatie met andere vakken. Bijvoorbeeld trommen tijdens de muzieklessen. Of infor-

matie over patroonheiligen tijdens godsdienstlessen.

'IN DE GODSDIENSTLES AANDACHT VOOR PATROONHEILIGEN'

Behoeftte aan videoband

Uit de enquête blijkt dat leerkrachten de voorkeur geven aan een videoband over de schuttersgilden. Van der Linde: „Op deze band moet kort en goed staan wat het schuttersleven in Brabant inhoudt. Jonge mensen zijn ingesteld op bewegende beelden, maar de videoband mag niet langer dan vijftien minuten in beslag nemen”.

Hij wil de opnamen de komende maanden realiseren. De videoband wordt ondersteund met lesmateriaal. Onderwerpen uit de videoband kunnen nader

uitgewerkt worden met werkbladen en opdrachten voor de leerlingen”.

Helpende hand

Hij denkt kans te zien in het kader van de BRG de Brabantse schuttersgilden onder de aandacht te brengen. „Je mag niet verwachten dat iedere leerkracht in Noord-Brabant op de hoogte is van het schuttersleven.

'NIET IEDERE LEERKRACHT IS OP DE HOOGTE VAN HET GILDELEVEN'

Het onderwijsmateriaal moet hen een helpende hand kunnen bieden zonder dat het de leerkracht veel voorbereidingstijd vraagt. Men wil beknopte achtergrondinformatie en lessuggesties maar vooral ook uitgewerkte leerlingenbladen die eenvoudig gecopieerd kunnen worden en waarmee kinderen op hun niveau zelfstandig kunnen werken”, aldus Hans van der Linde. Hij wijst erop dat leerkrachten in toenemende mate onder werkdruk staan. Voor 'extra' activiteiten is weinig tijd. Maar onderwijsmateriaal dat aansluit bij de behoeften in het onderwijs kan aanleiding vormen voor het leggen van contacten met het plaatselijke gilde.

Bezoek aan gildeterrein

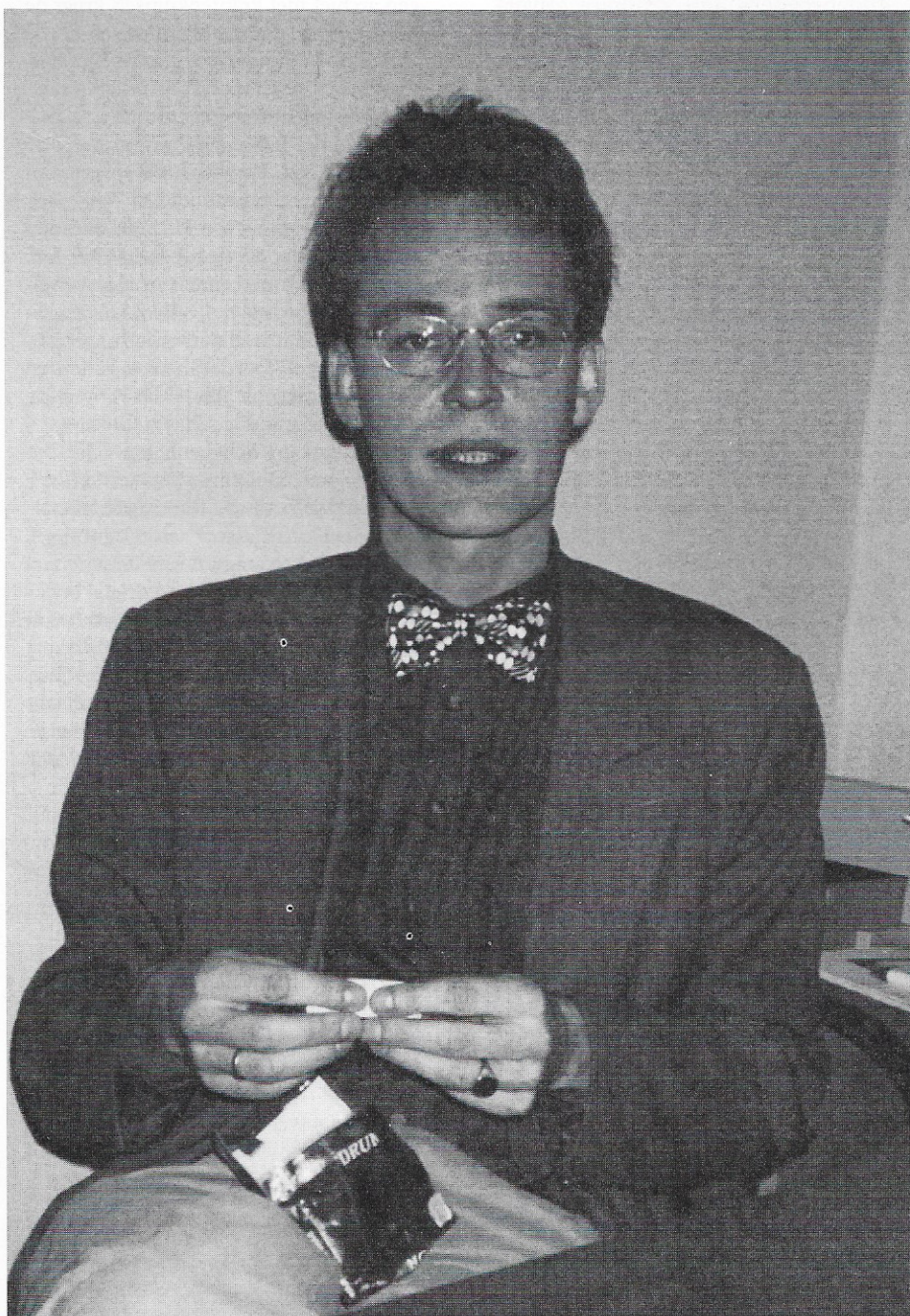
Met het oog op dit laatste denkt de BRG-medewerker bijvoorbeeld aan het in schoolverband bezoeken van het gildeterrein, het laten zien van het gildezilver, of een demonstratie met vendeliers en tamboers op de school.

Op die manier, verwacht hij, kan het gilde misschien ook aan nieuwe aanwas komen.

Openbare presentatie in oktober

De komende uitgaven van De Gildetrom zal de redactie dit project nauwlettend volgen. Het ligt in de bedoeling dat Hans van der Linde van de BRG zijn totaal-aanpak (en mogelijk ook de videoband) presenteert op de Hoofdlidendag 1999 in 's-Hertogenbosch.

Over het waarom van de inzet van de stichting Brabantse Regionale Geschiedbeoefening (BRG) is projectleider Van der Linde duidelijk: „Het is belangrijk dat kinderen een besef ontwikkelen hoe het verleden doorwerkt in het heden. Dat is de essentie van geschiedenisonderwijs”.

Hans van der Linde (BRG): „Wij komen met een compleet onderwijspakket voor groep 6 van de basisschool”

'BIJ KINDEREN BESEF ONTWIKKELEN DAT HET VERLEDEN DOORWERKT IN HET HEDEN'

Gelders Schuttersmuseum in Didam

PRACHT EN PRAAL ONT- BREKEN IN DE ACHTERHOEK

Wanneer de Noordbrabantse gilden uittrekken, spreekt menigeen van een lopend museum. Fier torsen de gildebroeders hun kostbare zilver-schatten uit het verleden door straten en over feestweiden. Die overdaad aan rijkdom is in Gelderland onbekend. Pracht en praal ontbreken dan ook in het Gelders Schuttersmuseum.

door Kees van der Bruggen

Neerlands' enige gilden- en schuttersmuseum staat (nog) in het Gelderse Didam, in de Achterhoek. Conservator en beheerder is Karl van Beek (76). Hij vertelt in het kort wat het Gelders Schuttersmuseum zo bijzonder maakt. In het najaar van 1998 kreeg hij 'concurrentie' van het Limburgs Schuttersmuseum in Tegelen.

Eigen onderkomen

Het museum in de huidige vorm is ruim een jaar geopend. Het is ontstaan uit de verzamelingen van de zeven Didamse schutterijen. Indertijd, in 1984, heeft burgemeester J.J.A. van Gils de aanzet tot het museum gegeven. Dat leek veel op een openbare Schutterskamer. Het werd ondergebracht in het souterrain van het gemeentehuis. Toen dit vijf jaar geleden werd verbouwd, moesten de schutterijen wijken. Na enkele omzwervingen kreeg men in 1997 de beschikking over een vleugel van het voormalige ziekenhuis. Inniddels had ook de Gelderse Federatie van Schuttersgilden 'Sint Hubertus' zich over het museum ontfermd. Thans heeft men de beschikking over een expositieruimte van 130 vierkante meter.

Arme streek

De collectie is, volgens Karl van Beek, bescheiden. „Wij tonen alles wat in ons vermogen is en met de schutterijen in Gelderland te maken heeft. Echter, we hebben geen antieke- of middeleeuwse voorwerpen. Het oudste wat we hebben is een sjerp uit 1875 en een vaandel uit 1898”. Van Beek geeft hiervoor enkele

verklaringen. „De schutterijen staan niet te trappelen om hun bezittingen in bruikleen af te staan. Bovendien staan de echt kostbare spullen in het provinciaal museum in Arnhem of in de verschillende gemeentemusea. Die krijg je er niet of zelden uit. Maar het allerbelangrijkste is, dat de streek hier vroeger, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Brabant en Limburg, erg arm was. Aan kostbaarheden, zoals zilver, werd niets besteed”.

Het grootste deel van de verzameling beslaat de periode 1960 - 1970. „En die zaken heb ik nog met veel moeite weten los te peuteren”, weet Van Beek. Aan de hand van uniformen, vaandels, vendels, medailles, onderscheidingen, geweren en andere wapens, imitatie-kanonnen (zgn. kattekoppen), schietmasten voor potjesschietsen, lepeltjesschietsen en schijven schieten, een foto-verzameling en een archief met krantenknipsels krijgt de bezoeker een indruk van het schutterswezen in de provincie.

Wandelende vraagbaak

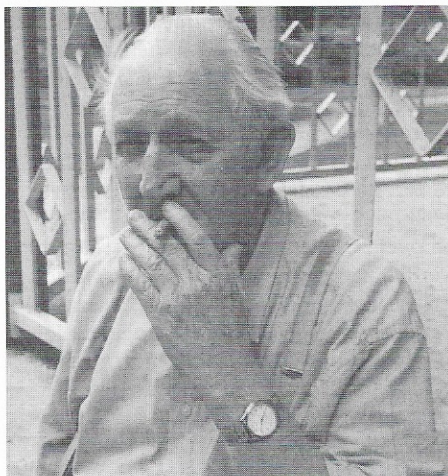
De meeste informatie komt van de beheerder zelf. Vanwege zijn spitwerk in kranten, archieven, boeken en door museabezoek is hij voor de bezoekers een soort wandelende vraagbaak geworden. Van Beek kan boeiende verhalen vertellen over ontstaan, ontwikkeling en geschiedenis van gilden en schutterijen. Ook over de Noordbrabantse gilden en de gilden die ooit floreerden boven de grote rivieren, in Den Haag, Groningen, Amsterdam en Scheveningen. „Ja, dat moet je wel. Door het jaar komen hier veel bezoekers uit de Randstad, Noord-Nederland, Brabant en Limburg”. Omdat er zo weinig informatiemateriaal voorhanden is, heeft hij een drietal boekjes samengesteld, die hij tegen een bescheiden prijsje aanbiedt. Sinds kort heeft het museum een eigen folder. Vanwege zijn gezellige babbels („Dat maakt de koek smeug en lekkere koek gaat er altijd in”) en gastvrije ontvangst („Voor bezoek van ver zet ik altijd verse koffie”) loopt een gepland bezoek van een half uurtje, gemiddeld uit tot anderhalf uur. Wie er de tijd voor heeft, kan nog een videofilm van een Gelders Landjuweel bekijken.

„Bier trekt erger dan wijwater”

Karl van Beek doet het werk allemaal gratis. „Sinds eind 1987 toen de burgemeester mij vroeg.

Financieel is het museum geen vetpot en er zijn nauwelijks subsidieverschaffers. De geldelijke bijdrage van de gemeente gaat voor driekwart op aan de huur, water en verwarmingskosten.

Daarnaast betalen de schutterijen een paar tientjes per jaar. Verder zijn er enkele sponsors, maar ook van die bijdragen kun je geen bokkesprongen maken. De entreegelden zetten ook geen zoden aan de dijk”.

Conservator/beheerder Karl van Beek: „Ik zie graag een uitbreiding van de collectie. Alleen de schutterijen werken nauwelijks mee. Je krijgt hier niks los”

Toch vindt hij dit niet van het grootste belang. Hij is meer bezorgd over de personele bezetting in de toekomst en de omvang van de collectie. „In het begin heb ik nog hulp gekregen van wat oudere schutters. Maar de een na de andere haakte af. Of ze durfden de mensen niet rond te leiden. Ja, wat doe je dan hier, heb ik ze gevraagd. Ik heb niets aan je als je alleen maar lucht komt happen. Aan de tap en op schuttersfeesten heeft iedereen het hoogste woord. Maar verder gebeurt er niks. Bier trekt erger dan wijnwater”. Van Beek ziet graag dat ‘het jonge volk’ zich meer voor de geschiedenis interesseert. „Ik heb al zo vaak aan jongelui gevraagd: rijdt eens langs alle schuttershuizen om die op de foto vast te leggen, of maak foto’s op schuttersfeesten. Er komt niets van terecht”.

Materiaal is welkom

Jammer vindt hij het, dat zijn collectie amper uitdijdt. Ook dit schrijft hij toe aan te weinig betrokkenheid. „Met mijn informatie ben ik afhankelijk van de schutterijen of wat ik in de kranten lees.

Op alle kranten kan ik echter geen abonnement nemen. Belangrijker is de inbreng van de schutterijen. Ze moeten spullen af willen staan aan het museum. Uit Duiven heb ik nu wat foto’s gekregen en uit Ulft een dik dossier, maar dat hebben ze mij gegeven omdat er onderling onvrede is. Zo kun je geen collectie opbouwen”, aldus een gedreven Van Beek, die zelf nooit lid van een schutterij is geweest.

Regelmatig doet hij een beroep op de Gelderse Federatie om hem te ondersteunen ‘zijn’ museum uit te bouwen. ‘Met wisselend succes’.

NBFS: Geen museumplannen

Als (nog) enige in zijn soort in Nederland is het Gelders Schuttersmuseum uniek te noemen. Secretaris Rein Haase van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden (NBFS) zegt dat er geen plannen voor een Brabants Gildenmuseum zijn. „Dat is nooit ter sprake geweest. Bovendien hebben wij ook nergens een of ander centraal onderkomen”. De Oud-Limburgse Schuttersfederatie (OLS) heeft in het recente verleden een eigen Limburgs Schuttersmuseum gehad in Stramproy. „Het pand waarin dit was gevestigd moest men wegens uitbreiding en brand verlaten. De spullen en bezittingen liggen opgeslagen. In de tweede helft van 1998 wordt een nieuw onderkomen in Tegelen betrokken”, zegt OLS-president Lei Stals desgevraagd. Derhalve heeft de Gelderse Federatie van Schuttersgilden ‘Sint Hubertus’ met het Gelders Schuttersmuseum in Didam (aan de Raadhuisstraat 9) nu nog iets speciaals in huis. Al is, mede door het gebrek aan inbreng van de schutterijen, de collectie miniem.

Openingstijden

Het museum is het gehele jaar geopend. De openingstijden zijn van 14.00 uur tot 16.30 uur van dinsdag tot en met donderdag en op zondag. De entree bedraagt

WAAROM DE VENDELIERS WITTE BROEKEN DRAGEN

De vendeliers van de Gelderse schutterijen dragen meestal een wit uniform. Een witte broek en een wit overhemd. „De reden hiervan is eenvoudig”, zegt museumbeheerder Karl van Beek. „De streek was hier vroeger erg arm. Over linnen kon praktisch iedereen beschikken. De grondstof vlas werd hier verbouwd en daar werd linnen van gemaakt en thuis geweven. Bovendien is linnen sterk, makkelijk in het onderhoud en niet duur. Ook de sjerp om het middel werd van linnen gemaakt. Bij uitzondering werd die in felle kleuren, zoals rood, oranje, groen en blauw, geverfd. Aan de kleur herkende men de herkomst van de schutterij”. Tot nu toe wordt de witte outfit in Gelderland in ere gehouden. In tegenstelling tot de vendeliers liepen en lopen de commandanten van de schutterijen er in deftige, dure uniformen bij. Volgens Van Beek komt dat vanwege de hoge komaf van deze functionarissen in vroeger tijden. „Zo’n zwart uniform moest hij zelf kopen. Een commandant was bepaald niet een van de armsten”.

f 2,50; 65-plussers betalen twee gulden en jongeren tot 21 jaar kunnen voor f 1,50 een bezoek met rondleiding brengen. Ook groepen zijn welkom.

Dit graag tevoren telefonisch aanmelden: 0316 - 223134 (na 18.00 uur).

Wie de reis naar Didam onderneemt, kan er misschien een compleet dagje Achterhoek van maken. Om in gilden- en schutterssferen te blijven bijvoorbeeld met een bezoek aan het Openluchtmuseum in Arnhem, het Liemers-streekmuseum in Zevenaar, de middeleeuwse Mariakerk in Didam of in combinatie met een schuttersfeest in de omgeving. ■

Kleding, enkele geweren, schietinrichtingen, vaandels, medailles en veel foto's geven een beeld van het schuttersleven in Liemers en Achterhoek

GILDE VIER EEUWEN VAN HET VOLK

Het gilde Sint Antonius Abt uit Nuland is volledig startklaar om in 1999 het 400-jarig bestaan op een gilde-waardige wijze te herdenken. Onder leiding van hun hoofdmann, Theo Hanegraaf, is sedert de afgelopen jaren hier op een constructieve manier met alle gildebroeders naar toe gewerkt.

Hoe het ongeveer begon

In de zestiger jaren had het gilde één houten schietboom staan op een 100-tal meters vanaf het huidige gildeterrein. De overheid van het gilde kreeg in 1972 van de toenmalige pastoor Van Erp en het kerkbestuur toestemming een tweetal stalen schietbomen te plaatsen achter in het bos van de pastorietuin. Van enig onderkomen om tijdens de schietwedstrijden te kunnen schuilen tegen de koude of regen was uiteraard geen sprake.

In 1973 moest er echter in de gemeente een houten noodwoning van 6 x 8 meter worden verwijderd. Het gilde mocht deze om niet hebben wanneer die de woning ook afbrak en afvoerde. Op een platte wagen werden alle wanden en het dak afgevoerd naar het bos achter in de pastorietuin. Vanwege het feit dat alle wanden aan de onderkant totaal versleten waren, werd er een halve meter afgezaagd.

Op de bouwplaats werd er een fundering gemetseld met een opstand van natuurlijk een halve meter, waarop de overblijfselen van de houten noodwoning werden gebouwd. Het gilde Sint Antonius Abt had haar eigen 'gildehuis'.

Sint Antonius Abt had haar eigen 'gildehuis'

Dat er geen elektra en waterleiding was deedde het gilde niet zo erg, maar wanneer het regende konden de aanwezige gildebroeders binnen staan en konden er wat attributen opgeslagen worden. Diverse malen werd dit houten gebouw verbouwd, aangepast en wat uitgebreid. Op de betegelde vloer werd een cementen smeerlaag aangebracht en later vloerbedekking. Er kwam een plafond en een toilet met waterspoeling in, en uiteraard een kleine bar.

In dit kleine onderkomen zaten we soms met 25 à 30 gildebroeders bij elkaar. Het was bere-gezellig en knus en iedereen had een tevreden gevoel.

Oud papier voor gilde een uitkomst

Reeds in 1984 kreeg het gilde van de gemeente toestemming om oud papier op te halen in Nuland. Eenmaal per maand trokken 15 à 20 gildebroeders er met auto en aanhangkar er op uit om oud papier op te halen en nadien te storten in een grote container op een centrale plaats, die later door een oud papier-handelaar werd afgevoerd. Dit leverde het gilde geen windeieren. Het was een goede bron van inkomsten, die door iedereen in Nuland aan het gilde werd gegund. Ook thans nog wordt er maandelijks door het gilde oud papier opge-

haald en door de huidige gemeente Maasdonk gesubsidieerd. De gemeente behoeft immers geen afvalstort kosten te betalen en het gilde vaart er wel bij.

Uitbreiding van gilde-activiteiten

Rond 1980 werd er een derde schietboom bijgeplaatst. De schutterij-plaats werd betegeld. Een fraaie schietlokatie in het bos werd door de vele bezoekende gilden geprezen. Ook op koninginnedag komen vele burgers en vertegenwoordigers van verenigingen en instellingen schieten, onder een wakend oog van gildebroeders, tegen een kleine financiële bijdrage. Deze bijdrage wordt door het gilde ter beschikking gesteld aan een tweetal goede doelen, o.a. aan zieken-acties, gehandicapten en Britse oorlogsinvaliden, die tijdens de Tweede Wereldoorlog Brabant hielpen bevrijden, enzovoorts.

In een naast de pastorietuin gelegen weiland, dat toebehoort aan een gildebroeder, werd in 1990 een mast opgericht voor kruisboog schieten. Door een plaatselijke bankinstelling werd een kruisboog geschonken. Nadien worden er door het gilde regelmatig kruisboogwedstrijden georganiseerd. Hiermee is er dus naast het gewone geweer schieten en jeu des boules bij het gilde een goede activiteit toegevoegd.

De tijd staat niet stil en binnen het gilde ook de ontwikkelingen niet. In 1992 kwamen diverse gildebroeders met de vraag of er ook een jeu des boules baan aangelegd mocht worden op ons kleine domein achter in het bos van de pastoor. Met dit verzoek ging de overheid naar het kerkbestuur. Dit vond goed dat het gilde er globaal een 300 ca grond bij kreeg. Met vereende krachten werden er door de gildebroeders twee schitterende jeu des boules banen aangelegd, die voldoen aan alle regels. Velen maken wekelijks gebruik van deze banen en dragen deze dus bij aan een goede en plezierige saamhorigheid.

Voor het organiseren van een grote gildedag zijn er veel materialen nodig, zoals oplegbomen, spullen, bordjes, tenten, enz. Daarom heeft het gilde een 12 meter lange container aangeschaft en aan de rand binnen ons gildeterrein geplaatst. Deze container is groen geschilderd en past als zodanig goed in de omgeving. Alle materialen van de kring Maasland en De Hoge Schuts kunnen hierin goed opgeborgen worden.

Geweer schieten en milieu

In het begin van de 90-er jaren kwam het milieuprobleem steeds sterker om de hoek kijken. Ook het gilde Sint Antonius Abt werd door de gemeente gewezen op het aanpassen van de zeer beperkte hinderwetvergunning, die was afgegeven voor de vroegere schietboom, circa 100 meter van het huidige schietterrein. De nieuwe milieuwetgeving verlangde een volledige wijziging van het huidige schietboomsysteem. Alle loodresten van de geschoten kogels moesten worden opgevangen door een zogenaamde ricochetvanger.

Alle opgevangen loodresten worden verzameld in ricochetvangers

De firma Jansen uit Borkel en Schaft had een goedgekeurd systeem. Door het gilde werd besloten er hiervan een 6-tal aan te schaffen. Een en ander hield natuurlijk in dat alles wat schietbomen betreft moest worden veranderd. De bestaande schietbomen werden gesloopt en de opbouw van de nieuwe schiet-accommodatie werd opgestart. De 6 ricochetvangers werden bevestigd aan een stalen constructie, die elektrisch op hoogte kan worden gebracht door middel van een aangepaste bouwlift. Na de schietwedstrijden wordt de schietinrichting omlaag gebracht en alle opgevangen loodresten worden verzameld.

De gehele schietaccommodatie is zo veilig mogelijk uitgevoerd en oogt bijzonder verzorgd. De gemeente Maasdonk heeft daarom aan het gilde een milieuvergunning verstrekt. Al met al is dit een zeer kostbaar karwei geweest en is dit voor veel gilden in ons Brabant een moeilijk te verwezenlijken zaak. Evenwel Sint Antonius Abt in Nuland is er trots op om met 6 gildebroeders tegelijk te kunnen schieten. De officiële ingebruikname was in mei 1997.

Een nieuw gildehuis

Medio 1997 kwam de gemeente Maasdonk met de vraag of het gilde interesse had in het realiseren van een nieuw onderkomen. De gemeente had namelijk bij één der basisscholen een noodlokaal over, bestaande uit een 4-tal units. Tijdens een tussentijds belegde algemene ledenvergadering was iedereen bereid het aanbod van de gemeente te accepteren. Er was echter heel wat meer nodig dan alleen de 4 aangeboden schoolunits.

De inrichting moest aangekocht worden en voor de toiletgroepen en magazijn was de aanschaf van nog een unit bij de fabriek noodzakelijk. Alle gildebroeders hebben zich ingespannen hier en daar nog benodigde materialen te ritselen.

Op het geheel is een schuine kapconstructie aangebracht

Met vereende krachten, zoals timmeren, isoleren, schilderen, het verzorgen van elektra en waterleiding, het graven en aanbrengen van de riolering, het aanleggen van een telefoonlei-

In de lambrisering werden onze gildevlag geschilderd

ding, en op het geheel een schuine kapconstructie aanbrengen, kon het nieuwe gildehuis ingericht gaan worden. In de lambrisering werden onze gildevlag geschilderd. Een fraaie bar en een geheel nieuw meubilair compleeteert het nieuwe gildehuis. Het is voor het gilde een grote inspanning geweest, maar het resultaat mag er waarachtig wel zijn.

Aankleding gildeterrein

Nadat het nieuwe gildehuis gereed was, is het terrein opgeknapt. Een 200 kubieke meter teelaarde werd op het terrein aangebracht en geëgaliseerd. Het oude clubhuis werd afgebroken en afgevoerd. Er werden nieuwe heesters aangeplant en er werd gras ingezaaid. Er werd een constructief goed hekwerk met stalen poort aangebracht. Tegels en overige verharding werden bestraat. Praktisch alle werkzaamheden vanaf het afbreken van het oude tot en met het opbouwen, afwerken en inrichten van het nieuwe gildehuis, met inbegrip van alle andere werkzaamheden, zijn door de eigen gildebroeders uitgevoerd, dit was gildebroederschap in optima forma.

De algehele oplevering en inzegening

Met de Nulandse kermis, eind augustus 1998, moest alles klaar zijn om de officiële opening en inzegening te doen plaats vinden. Ten behoeve hiervan werden er afspraken gemaakt met de ere-deken, burgemeester H. Netten, en met de gildeheer, pastoor G. Verbakel. Alle sponsors werden aangeschreven en uitgenodigd. Er werd een grote biertapinstallatie geregeld, tenten, tafels, stoelen, hangtafels en krukken werden op het terrein geplaatst. De voorbereiding op de feestelijke opening was een feit.

Op zaterdag 29 augustus 1998 vond de officiële opening plaats. Gildeheer pastoor Verbakel, zegende het gildehuis

Gildeheer pastoor Verbakel zegende het gildehuis in

'Het Gulden Schot' in, waarna ere-deken, burgemeester Netten, met een druk op de knop de schietinstallatie in beweging stelde, alle schietbakken gingen omhoog, waarbij de woorden 'allemaal bedankt' in groot formaat voor iedereen zichtbaar werden. Veel burgers uit Maasdonk richtten woorden van lof aan de gildebroeders van Sint Antonius Abt. Een groot karwei was geklaard.

Vier eeuwen gilde Sint Antonius Abt

In 1999 bestaat het gilde 400 jaar en daarom is het zo bijzonder plezierig om vanwege dat festijn de gehele gildeaccommodatie gereed te hebben. Een dergelijk feit vier je immers niet alleen met je eigen gilde, maar met velen die het gilde een warm hart toedragen.

Om dit heugelijke gebeuren op een gilde-waardige te vieren wordt door het gilde, samen met de Nulandse heemkundekring een boek samengesteld met heel veel vermeldingen van gebeurtenissen van het gilde en alles wat met het gilde van doen heeft. Het is een boek voor vrienden van het gilde dat voor slechts f 100,- aangeschaft kan worden. De hoofdman,

Theo Hanegraaf, is graag bereid om iedere belangstellende hierover te informeren.

Iedere koper ontvangt dit rijk geïllustreerde jubileumboek, waarbij zijn of haar naam zal worden opgenomen in de lijst van Vrienden van het Gilde.

Op 4 september 1999 worden alle vrienden van het gilde uitgenodigd op de grote receptie en gala-avond om samen met alle gildebroeders van Sint Antonius Abt een goede en sfeervolle feestavond mee te maken.

Op de grote gildedag op 5 september 1999 zijn uiteraard ook alle vrienden van het gilde welkom op de eretribune ten behoeve van het defilé en de centrale opmars.

Het gilde Sint Antonius Abt uit Nuland is startklaar voor haar 400-jarig bestaan.

P.S. ...

Nuland viert in 1999 haar 700-jarig bestaan. Het gemeentebestuur van Maasdonk, waaronder Nuland sedert de herindeling valt, begon deze viering met een heilige mis. Het gilde bracht het gemeente- en kerkbestuur met de organisatoren van "Nuland 700" in de kerk.

De uitdrukkelijke aanwezigheid van het gilde tijdens voorbede en neiging van het vaandel gaven deze mis een bijzonder eerbiedwaardig karakter.

Na de mis bracht het gilde de bestuurders en genodigden naar het dorps huis, waar het gemeentebestuur haar jaarlijkse nieuwjaarsreceptie hield.

Groot was de verwondering met het predikaat 'koninklijk'

Groot was ieders verwondering toen burgemeester Netten van Maasdonk tijdens zijn nieuwjaarsrede de hoofdmans bij zich nodigde en meedeelde dat het Hare Majesteit de Koningin had behaagd het 400-jarig oude gilde het predikaat koninklijk toe te kennen. De hoofdmans werd de daaraan verbonden erepenning met oorkonde overhandigd.

Deze unieke gebeurtenis voor het gilde werd met groot applaus van gildebroeders en overige aanwezigen begroet en er werd een toast uitgebracht op Nuland 700 en het koninklijk gilde.

Kan voor het Koninklijk Gilde Sint Antonius Abt een dergelijke start van haar 400-jarig bestaan nog mooier zijn? ■

Ko op 't Hof

Zelfwerkzaamheid levert succes op

KOGELVANGERS MET VOORDELIG PRIJSKAARTJE

Het gilde Sint Antonius Abt - Sint Catharina uit Nistelrode heeft in eigen beheer een kogelvanger ontwik-

keld, die prijstechnisch voordeliger is dan het gangbare aanbod op de markt. Hun idee stellen zij graag kosteloos ter beschikking aan andere gilden.

Met ingang van 1 januari 1999 mag er uitsluitend met munitie geschoten worden op schietbakken waarvan de kogelvangers een goedkeuring hebben van het ministerie van Defensie. De gemeenten zullen hierop scherp toezien bij het afgeven van een milieuvergunning.

Er zijn op de markt kogelvangers te koop die de vereiste vergunning hebben en hieraan zit vanzelfsprekend een prijskaartje. Omdat het gilde Sint Antonius Abt - Sint Catharina uit Nistelrode aan vijf kogelvangers behoefte had en niet over de nodige contanten beschikte, heeft de schietcommissie van dit gilde de koppen bij elkaar gestoken en kwam met het idee zelf een kogelvanger te ontwikkelen. Voorwaar geen eenvoudige opgave.

Kosteloos nabouwen

Na veel denkwerk en nog meer geëxperimenteer is een resultaat bereikt dat ver boven de normen van het ministerie van Defensie ligt. Inmiddels hebben vertegenwoordigers van dit ministerie poolshoogte genomen en aan deze in eigen beheer ontwikkelde kogelvangers per 29 juli 1998 officieel goedkeuring verleend. Een knappe prestatie en een eervol succes, menen de leden van de Nistelrodese schietcommissie, die dit idee niet voor zichzelf willen behouden maar dit graag doorgeven aan andere gilden.

Inmiddels heeft het gilde Sint Antonius Abt - Sint Catharina uit Nistelrode naar de secretariaten van de gilden in Noord-Brabant uitnodigingen gezonden dat andere gilden de kogelvangers kosteloos na mogen bouwen.

Anderhalf jaar testen

De bevindingen tot nu toe van de Nistelrodese schietcommissie zijn als volgt. Zoals bemerkt, zijn op 29 juli 1998 de door de schietcommissie zelfgemaakte kogelvangers goedgekeurd. Goedkeuring werd gegeven door de Directie Materieel van de Koninklijke Landmacht.

Na veel experimenteren is men erin geslaagd om in samenwerking met het ministerie van Defensie tot een opvang van 95% te komen. Dit resultaat is bereikt na anderhalf jaar uittesten en proefdraaien en met behulp van een groot aantal gildebroeders.

De Koninklijke Landmacht heeft de zelfgemaakte kogelvangers goedgekeurd. De minimale loodopvang bedraagt 95%

Tijdens de eerste keuring waren de veiligheid en de geluidstesten al direct honderd procent geslaagd. De milieuambtenaren van de gemeente Bernheze waren ook bij deze proeven aanwezig. Ondanks de bevredigende resultaten is er in overleg met het ministerie gestreefd naar nog betere resultaten. Vandaar dat er door de schietcommissie naar een technische oplossing is gezocht om zo maximaal mogelijk lood op te vangen.

Loodopvang: 95%

Na de derde proef bleek het resultaat 95% te zijn. Een fraai resultaat dankzij het enorm doorzettingsvermogen en grote vakbekwaamheid van de gildeleden. Majoor W. Ceelen en de heer F.C.J.H. Köhler, beide van het Adviesbureau Milieuvergunningen van de Koninklijke Landmacht in Den Haag, hebben de proeven uitgevoerd. Elke kogelvanger is met 50 schoten beproefd en de meetresultaten werden op nauwgezette wijze vastgelegd. Met het inmiddels bekende resultaat dat de kogelvangers officieel zijn goedgekeurd.

Schietmast van bouwkraan

Dat de schietcommissie niet voor een kleintje vervaard is, blijkt ook uit de fraaie schietmast die van een zgn. dwarsligger van een bouwkraan is gemaakt. Met simpele handelingen kunnen de kogelvangers muisstil worden gezet bij harde wind. Maar er zijn meer technische snufjes in verwerkt. Bijvoorbeeld in het geval dat de hijskabel onverwacht zou breken. Er zit een beveiliging op zodat de schietbakken niet naar beneden kunnen vallen. Ook als de electriciteit plotseling zou wegvallen gebeurt er niets wat de veiligheid in gevaar kan brengen. De heer F. Köhler was door deze beveiligingssnufjes aangenaam verrast en uitte zijn bewondering voor de zelfwerkzaamheid van de gildebroeders die eraan meegewerkt hebben.

Als basis voor de schietmast is een zgn. dwarsligger van een bouwkraan gebruikt

Meer informatie

Voor meer informatie over de schietmast, de schietbak en de kogelvangers kan er contact worden gezocht met het Nistelrode Sint Antonius Abt - Sint-Catharinagilde. Onder het genot van een kopje koffie kan uitleg worden gegeven hoe de schietcommissie een en ander heeft bedacht en gerealiseerd. De kogelvangers meenemen, dat kan niet. De maten, enz. kunnen worden opgenomen. Tel. 0412 61 14 82 (Chris Cuypers, deken-schrijver). Indien er vragen zijn over de keuringseisen of de keuring kan er contact opgenomen worden met de heer F.C.J.H. Köhler, tel. 070 31 64 066. ■

Chris Cuypers en Ton Vorstenbosch

300 JAAR CLOVENIERSGILDE ST. BAVO RIJSBERGEN

Roerige tijden

Het einde van de 17e eeuw kenmerkte zich als een roerige tijd. Dieven en rovers trokken plunderend door deze streken, vooral op het platteland waren de mensen niet zeker van hun eigendommen. In 1692 vaardigde de magistraat daarom een wet uit waarbij het verplicht werd om in ieder huis tenminste

één geweer te hebben. Wellicht dat dit feit aanleiding was tot het oprichten van een schuttersgilde; immers de aanschaffing en het hebben van een geweer betekende niet dat men er ook mee om kon gaan. In 1699 hebben schout en schepenen en enige ingezetenen van Rijsbergen te kennen gegeven zich in het schieten met de bus of roer te oefenen. Men stelde een caert op die aangeboden werd aan Prins Willem Hendrick van Oranje, Heer en Baron van Breda en op dat moment Koning van Engeland, die het octrooi op 2 juni 1699 in Kensington (Engeland) ondertekende.

De Caert

Deze caert, ondertekend door Prins Willem van Oranje en gewaarmerkt met zijn zegel is een belangrijk document voor het St. Bavogilde en is nog steeds in hun bezit. De caert bevat 51 artikelen met onder andere regels voor de samenstelling van de overheid, de toetreding van nieuwe gildebroeders en het betalen van het gelag (contributie).

Artikel 1 van de caert regelt de samenstelling van de overheid als volgt: Het gilde of confrérie zal bestuurd worden door de overdeken, die schout van Rijsbergen is, één hoofdmann, twee dekens en vier oudermannen. Ook andere functionarissen, zoals de cornet, vaandrig en zelfs de knecht kunnen deel uitmaken van de overheid. In de loop der jaren is de overheid toch wel enigszins uitgebreid. Sinds 1992 bestaat de overheid uit de volgende leden; overdeken (de burgemeester van Zundert, tot welke gemeente Rijsbergen behoort, hoofdmann, vier oudermannen, twee dekens, koning, knecht, cornet, vaandrig en de dekens schrijver en thesaurier. Nieuwe gildebroeders werden alleen toegelaten met goedvinden van de overdeken, hoofdmann en de dekens.

Voorts zijn er regels waaraan de gildebroeders zich dienen te houden bij het overlijden van een gildebroeder, het gedrag op de schietbaan en het koningschieten. Op overtredingen van de artikelen stond bijna altijd een boete; "Wie zijn geweer laadt met twee kogels verbeurt 24 stuivers" en een ander artikel "Als iemand Jou of Roos roept en nadien blijkt dat het geen Jou of Roos is verbeurt 10 stuivers". Daar de meeste regels niet meer van deze tijd zijn, zijn verschillende aangepast, andere zijn echter nog steeds van kracht. Zo bestaan er nog altijd boetes op het wegblijven bij begrafenissen, op de kermisdinsdag bij het koningschieten, op de jaarvergadering en op het verzuim van rotte schieten.

Op de originele caert van St.Bavo komt de naam van de patroonheilige niet voor. Wel wordt in artikel 13 gewag gemaakt van de eerste oktober "zijnde Bamisdag". Op deze datum wordt de naamdag van St. Bavo gevierd en zo is het gilde aan zijn naam gekomen. St. Bavo is tevens de patroon van de parochie.

Teerdagen en Koningschieten

Het gildejaar begint en eindigt met de teerdag, die vroeger gehouden werd op 1 oktober, de naamdag van St.Bavo en de dag daarop volgend. Sinds 1996 is de teerdag verplaatst naar de zaterdag van de eerste volle week van oktober.

Het gelag diende en dient ook nu nog dan betaald te worden, evenals de boetes van het afgelopen jaar. Het gelag, in artikel 5 van de caert jaargeld genoemd, bedroeg in het jaar van oprichting 24 stuivers. Ook toen werden, evenals nu, de nieuwe leden van de overheid gekozen of aangewezen en werden functies verpacht.

Nadat 's morgens eerst een H.Mis werd bijgewoond werden in het gidelokaal alle verplichtingen afgehandeld waarna het feest kon beginnen. Vanaf 1919 gaf de gemeente toestemming om tijdens de jaarlijkse teerdagen te dansen op voorwaarde dat er alleen gedanst mocht worden met leden van het gilde. Aangezien het gilde uit alleen mannelijke leden bestond, was dat een probleem, dat op Rijsbergse wijze opgelost werd.

Volgens de caert diende elk jaar koning geschoten te worden. Dit zal in het begin ook wel gebeurd zijn. Maar zover bekend

is vanaf 1795 door de drie Rijsbergse gilden, St. Sebastiaan, St. Joris en St. Bavo, koning geschoten over een periode van zes jaren. Men schoot in deze zes jaar bij toerbeurt koning en kermisverschiëting. Gedurende de oorlogsjaren (1940 - 1945) lagen op last van de bezetter alle activiteiten geheel stil. De wapens dienden ingeleverd te worden en er mochten geen bijeenkomsten gehouden worden. Het is te danken aan Carolus Jochems, op 18 oktober 1939 tot hoofdman gekozen, dat het gilde de moeilijke oorlogsjaren doorgekomen is en daarna weer tot nieuwe bloei kwam.

De schietaccommodatie

In 1947 werd Carolus Jochems geïnstalleerd tot hoofdman, omdat dit door de oorlogshandelingen niet eerder mogelijk was. Hij pakte de gildezaken weer op en een van zijn zorgen was de vervanging van de in de winter van 1943 omgewaaide en vernielde schutsboom. Jan Theuns, gildebroeder en cafébaas van 'Het Hoekske', een café op de hoek van de Lagestraat en de Hogestraat, stelde achter zijn café grond beschikbaar voor de bouw van nieuwe schietbanen. Deze banen bestonden uit twee banen van elk 80 meter. Hiermede kwam een einde aan het schieten op de wip. Alleen bij het koningschieten en de kermisverschiëting wordt nog gebruik gemaakt van een schutsboom, die voor deze gelegenheden wordt opgezet op een daarvoor veilige plaats aan de rand van het dorp. Op de open en bloot gelegen schietbanen in de kom van het dorp werden de verschiëtingen gevaarlijk voor de omwonenden. Men schoot met floberts die aangekocht waren in 1946. In 1965 werden de banen afgekeurd en mocht er niet meer geschoten worden in verband met de nieuwe regels en voorschriften.

Met medewerking en onder impuls van burgemeester Raaymakers werd een oplossing gezocht en gevonden. Jack Staaltjes, zelf gildebroeder en eigenaar van café Marktzicht, kocht een stuk rond gelegen aan de Lagestraat. Daar werd in 1967 een nieuwe en gedeeltelijk ondergrondse schietbaan gebouwd met vier doelen met blazoenen die elektrisch naar voren gehaald konden worden om de resultaten te bekijken. Om tussentijds resultaten te kunnen bekijken werd op elke schuttersplaats nog een kijker gemonteerd. Het schietlokaal was verder voorzien van een bar, toiletgroep en berging voor wapens en munitie. Vanuit de bar konden de schutters via een trapje in de schietkelder komen.

In 1989 achtte Jack Staaltjes de tijd rijp om met zijn café te stoppen. De grond met schietbanen en gildelokaal werd verkocht aan de gemeente Rijsbergen, die de grond wenste te bestemmen voor een nieuw in te richten dorpsplein. Groot was de blijdschap dat het dorpsplan geen doorgang zou vinden en de schietbanen niet hoefden te verdwijnen. Door het gilde werden onderhandelingen met de gemeente gestart om te komen tot een financiële oplossing voor het wegwerken van het achterstallige onderhoud. Tevens leefde bij het gilde de wens om eigenaar te kunnen worden van hun schietaccommodatie. In de raadsvergadering van 10 oktober 1996 werd het besluit genomen "dat met het gilde een overeenkomst tot vestiging van rechten van erfpacht en opstal zal worden gesloten en dat het gilde het pand op zich derhalve in eigendom heeft gekregen." Tevens stelde de raad een krediet beschikbaar om onder andere het achterstallige onderhoud weg te werken. Het gilde van St Bavo hoopt dit jaar haar gerenoveerde schietaccommodatie met gildelokaal in gebruik te kunnen nemen.

Het Gilde en de toekomst

Het Cloveniersgilde St. Bavo is opgericht om zich te bekwaamen in het schieten met de bus of roer, en om zich te verenigen in een broederschap, tot meerdere luister van de heerlijkheid Rijsbergen. De overheid had volgens de caert (art 24) de bevoegdheid zowel te Rijsbergen als elders in te schrijven bij andere gilden om prijzen te winnen. De kosten hieraan verbonden mochten zij omslaan over alle gildebroeders. Ook

wezen zij de schutters aan welke voor het gilde zullen schieten. Dit alles mocht door geen enkele gildebroeder tegengesproken worden op straffe van 24 stuivers. De sport, het oefenen met de bus of roer, staat ook in 1999 nog steeds centraal. Ook nu wil men een gilde in stand houden waar iedereen zich thuis voelt, waar men graag naar toe gaat en waar men vrienden treft. Waar niet telt wat het beste is, waar niet telt wat het mooiste is, maar waar telt dat ieder lid evenwaardig is met zijn kwaliteiten of gebreken. Zij willen niet de beste of de grootste zijn. Als gilde willen zij niet beter zijn dan andere verenigingen; alleen anders en dat anders uit zich in hun werking. Zij zijn een gilde dat veel nadruk legt op saamhorigheidsgevoel onder de gildebroeders.

Gildefeesten 300 jaar Cloveniers St Bavo Rijsbergen

Het jaar 1999 wordt een gedenkwaardig jaar voor St Bavo. Allereerst is daar het gereedkomen van het totaal gerenoveerde gildelokaal 'De Snaphaan'. Maar in 1999 staat voor het gilde toch centraal de viering van het 300 jaar bestaan. Het Cloveniersgilde St Bavo behoort tot de groep gilden welke altijd, zonder onderbreking, is blijven voortbestaan. '300 Jaar cloveniers Rijsbergen' is dan ook een juist gekozen naam om onder deze noemer een groots gildefeest te organiseren. De festiviteiten zullen plaats vinden tussen 23 en 27 juni. Op 23 juni zullen de festiviteiten beginnen met een eucharistieviering, aansluitend een receptie.

24 en 25 Juni staan in het teken van de jeugd en bejaarden. 26 Juni wordt vrijgehouden om de laatste voorbereidingen te treffen voorwat het hoogtepunt moet worden van '300 Jaar cloveniers Rijsbergen' op zondag 27 juni een gildendag waarvoor de gilden genodigd worden aangesloten bij de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden en de van de Noord Kempische gilden uit België. Het streven is een 30 à 35 gilden naar Rijsbergen te halen. ■

EEN GROET UIT HOLLANDTOWN, WISCONSIN, USA.

De plaquette uit 1935

In jaargang 45 nr. 1, 1998 hebben wij een reportage gewijd aan het koningschieten in Hollandtown in Amerika zoals dat nu nog ieder jaar plaats vindt en komend jaar voor de 150e keer.

Via Willem Keeris uit Zeeland, die al jaren goede contacten onderhoudt met deze nazaten van Brabantse immigranten in deze Amerikaans/Nederlandse plaats, hebben we enige exemplaren van De Gildetrom aan deze gildebroeders doen toekomen. Als groet en teken van waardering voor deze geste een groet via Willem Keeris uit Hollandtown.

Tijdens zijn laatste bezoek van Willem Keeris aan zijn vrienden bleek het gilde nog in het bezit te zijn van een houten koningsvogel uit 1935 en een vetleren plaquette die de

AUGUST 26, 1998

Dear Willem:

It was a very pleasant surprise to see you again. We appreciated very much your books and information on the Schut from your country, especially the articles in "De Gildetrom". We don't speak much of the dutch language, but from certain words and pictures, we know it was a very good article of our Schut.

The whole magazine was truly interesting and informative. I have a dutch dictionary so I will be spending more time looking up translations as the months go on.

We are very much looking forward to traveling to your Schut in 1999. Our 150th Schut will be in August 1999, and the second Sunday, which is August 8th. Maybe some of your Schut organization will be able to attend, if they know far enough in advance.

Again, Thank you so much for the copy of "De Gildetrom". We will take it to our next Schut meeting, which we will be having shortly in order to make plans for the 150th.

Please let the publishers know how much we appreciate this magazine, the quality is exceptional.

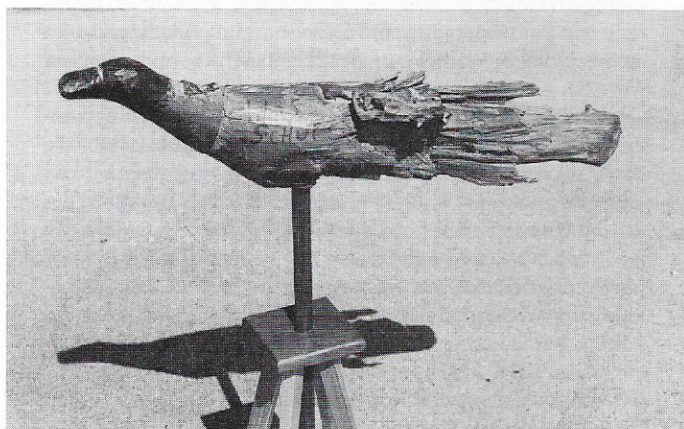
Your truly,

Robert & Karen

Robert and Karen Broeren
8067 Hy. D
Kaukauna, WI. 54130

St. Francis Schut Society Secretary

De brief die gericht was aan Willem Keeris

De houtenvogel uit 1935

oprichting van de Hollandtown St Francis Society herdenkt met daarop de datum van oprichting: 3 oktober 1850. Het bijzondere is dat men steeds uitgegaan was van een oprichting in 1849. ■

JAN MESPRIJS 1997 TIJDENS ALGEMENE NAJAARSVERGADERING VAN KRING KEMPEN- LAND UITGEREIKT

samen met moeder wordt de oorkonde bekenen

Het was voor hem een complete verrassing, zelfs toen met de deputatie van het stichtingsbestuur van De Gildetrom ook een deputatie van de overheid van het Sint Jorisgilde Budel de vergaderzaal betrad met in hun kielzog de ouders en echtgenote van de prijswinnaar van de Jan Mesprijs. Pas toen begon Martin Horst wat te vrezen. Door de jury van de Jan Mesprijs was de keuze voor het beste artikel - buiten de redactiemedewer-

kers- in de jaargang 44 (1997) gevallen op "Het Dagboek Hoofdlidendag" van Martin Horst in nr 4 pag 97.

Het jury rapport vermeldt: "Bij het Dagboek Hoofdlidendag vielen kwalificaties als goed verhaal, sfeer goed weergegeven, persoonlijke inslag, jeugdige uitstraling, fris idee en de jaarlijkse hoofdlidendag eens vanuit een andere hoek bekeken."

Jan Mes was persoonlijk naar Eindhoven gekomen om aan Martin Horst, deken- schrijver en hoofdman van het St.-Jorisgilde Budel, de (prijs een oorkonde en een boekenbon van f 100,-) uit te reiken.

Niet alleen Martin Horst was trots op het behalen van de Jan Mesprijs ook zijn gilde uit Budel die, na het uitreiken van de prijs, Martin mee naar hun gildehuis in Budel namen waar het hele gilde hun gelauwerde deken-schrijver opwachtte en fêteerde. ■

De winnaar tussen familie en stichtingsbestuursleden

NIEUWS UIT DE KRINGEN

Kwartier van Oirschot

Nieuwe koningsketen

Op kermismaandag, 17 augustus 1998 was er in Boxtel iets speciaals te vieren. In het gemeentehuis van Boxtel vond de overhandiging plaats van de nieuwe koningsketen. Het Noordbrabants Genootschap wist in de vooroorlogse jaren veel attributen voor het nageslacht veilig te stellen door op veilingen alles wat Brabants was op te kopen. Zo ook het oude Buxtelse koningszilver. In het Provinciaal Noord-Brabants museum bevindt zich een koningsketen en ander zilver van het voormalige voetbooggilde 'die Sancta Barbara Schvts van Boextel'. De koningsketen met het medaillon en de rechts gewende papegaai, welke van circa 1516 is. Er bevindt zich daar tevens een kazuiel met zes koningsschilden uit de jaren 1732, 1773, 1777, 1782 1786 en 1790. Pogingen om het oude zilver in bezit of bruikleen terug te krijgen liepen op niets uit, want er geldt nu in de musea de regel 'hebben is houden'. Daarom werd besloten een nieuwe koningsketen te laten maken. Een commissie nam de breuk met 21 schakels, een eerder ontwerp van Harrie van Vreede, mee in de totale koningsketen. Deze breuk kan van grote historische waarde worden, omdat alle namen van degenen die aan de heroprichting van het gilde hebben meegewerkt, zijn vermeld. Aan het uiteinde van de breuk hangt een medaillon met aan de onderzijde de koningsvogel. Van deze koningsvogel zijn de veren erg glad, omdat niet een papegaai, maar een eend

model heeft gestaan, het symbool van Boxtel. Op het medailon staat op de rechter zijde een afbeelding van kasteel Stapelen, dat zijn oorsprong zou hebben in 1080. In de ridderzaal van dit kasteel is het gilde op 4 september 1996 heropgericht.

Aan de linker zijde staat een afbeelding van de Petruskerk, waarin in 1280 het H.Bloed-wonder heeft plaatsgevonden. Midden boven is het eigen gildewapen te zien, dat met de klok meegaand is opgebouwd uit: het wapen van het geslacht van Boxtel (Merletten), het wapen van het geslacht van Ranst, de Brabantse leeuw (groot Brabant), het wapen van het geslacht de Horne. Het geheel is versierd met een gildehoed. Door de moderne vormgeving laat het sieraad zien, dat het Buxtels gilde midden in de hedendaagse samenleving wil staan en de gildetradities een nieuw millennium in dragen. De keten werd vervaardigd door edelsmederij Gerard en Marijke Cieraad uit het Limburgse Sevenum. Anderhalf jaar lang moest er papier worden ingezameld om deze prachtige aanwinst voor het gilde te kunnen financieren. Ad van Boxel was de grote animator van deze oud papier actie.

Jubeljaar in Moergestel

Onderscheidingen en felicitaties

Met het 50-jarig gildebroederschap van hoofdman Harrie Wolfs van het Sint Catharina Gilde uit Moergestel werd op 28 november 1998 een echt jubileumjaar afgesloten. Niet minder dan vier gildebroeders en een gildezuster waren in totaal 255 jaar lid, namelijk een van 75 jaar, twee van 50 jaar en twee van 40 jaar. Nadat Harrie Wolfs in 1962 wijlen zijn vader Piet Wolfs, die toen keizer werd, als koning opvolgde, heeft hij tot 1973 het koningsvest gedragen. Op 23 januari 1976 werd hij tot hoofdman

gekozen. Met waarderende woorden, onderscheidingen, cadeaus en bloemen voor zijn vrouw en de vendelgroet heeft het gilde met het voltallige college van burgemeester en wethouders, de pastor, het kringbestuur, een delegatie van plaatselijke en bevriende gilden en mensen uit de Moergestelse gemeenschap de jubilaris hulde gebracht.

Voor de tweede keer koning

De koning gekroond

Op 31 augustus 1998 was het koningschieten bij Sint Joris Middelbeers.

Nadat J. Timmermans het zilver had afgelegd en daarmee zijn koningschap had beëindigd gingen zeven schutters met elkaar de strijd aan.

Na een mooie en spannende wedstrijd slaagde J. Timmermans er in om voor de tweede maal koning te schieten, waarna hij opnieuw voor een periode van zes jaar het zilver kreeg omgenghen.

Extra feestelijke teerdag Sint Sebastiaan Oirschot

De teerdag van gilde Sint Sebastiaan te Oirschot, 18 januari j.l., was dit jaar extra feestelijk. De gildebroeders Toon van der Aa en Jan van Stralen werden namelijk gehuldigd met hun 25-jarig lidmaatschap. Beiden hebben hun sporen in het gilde verdiend: Toon o.a. als rentmeester en Jan als vendelier. Tevens werd archivaris Toon van Esch gehuldigd met diens 25-jarig jubileum.

Nadrukkelijk werd door hoofdman Toon van Overdijk en ereleden burgemeester Speetjens stilgestaan bij de indrukwekkende staat van dienst van Toon van Esch zowel binnen als buiten het gilde Sint Sebastiaan. Door het bestuur van het Kwartier van Oirschot werd Toon van Esch dan ook onderscheiden voor diens vele verdiensten.

Vervolgens werd gilde Sint Sebastiaan nog verblijd met nieuwe sjerpen voor het hele gilde. De sjerpen werden aangeboden door de Koninklijke Textielfabrieken J.A. Raymakers & Co uit Helmond. Tenslotte schonk de heer Aarts, exploitant van het gildehuis van Sint Sebastiaan, een schitterend zilveren hoofdmansdekenschild.

Sint Sebastiaansdag 1999 was dus met recht een feestdag te noemen.

Kempenland

Sint Jorisgilde Heeze eert gouden gildebroeder

De patroonsdagviering van het Sint Jorisgilde Heeze op 25 april 1998 - Sint Jorisdag - kreeg een bijzonder accent. Vertegenwoordigers van het kringbestuur, voorzitter Johan Oomen en districtsraadsheer Jan de Greef, evenals een deputatie van het zuster-gilde uit Heeze, het Sint Agathagilde, en de wereldlijke overheid in de personen van burgemeester Mw. L van de Heuvel Planje en de wethouders Mw C.Bax van der Kruis en de heer A. van Oort waren met een bijzondere taak aanwezig. Gildebroeder Piet van Eert herdacht die dag dat hij 50 jaar lid van het gilde was. Niet zo maar een jubileum; het gilde is Piet veel dank verschuldigd voor alles wat hij voor het gilde betekend heeft en nog steeds doet. Zo is hij onder meer 25 jaar lid van de overheid. Reden te meer om Piet samen met zijn echtgenote, kinderen en kleinkind te huldigen. Het gilde vereerde Piet met hun ereteken voor zijn 25 jaar lidmaatschap van de overheid en 50 jaar gildebroederschap. De kring onderscheidde hem met het Gouden Schild van Kring Kempenland en de wereldlijke overheid in de persoon van burgemeester Mw L. van de Heuvel-Planje deelde namen de koningin mede dat hij benoemd was tot Lid in de Orde van Oranje Nassau. Piet zelf, die verwachtte dat zijn jubileumviering niet met stille trom voorbij zou gaan kwam niet met lege handen. Als zijn jubileumgeschenk bood hij zijn gilde een boekwerk aan van de door hem met de handgeschreven verslagen van het gilde over de periode 4 mei 1967 tot en met 31 december 1991. Hij gaf zijn boekwerk de titel mee 'Kro-

Piet van Eert Lid in de Orde van Oranje Nassau

Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst

niek van het Sint Jorisgilde'. Tijdens de viering van hun patroonsdag werd het gilde tevens versterkt door drie nieuwe jeugdleden, Arjan van Eersel, Arjan Gijsbers en Marc Verest die allen als tamboers het gilde voorop zullen gaan; en op koninginnedag 30 april trad Peter Jansen tot het gilde toe door het afleggen van de eed van trouw aan het gilde.

De strijd om het Brabantkruis 1998

Eind oktober werd het schietterrein achter de Gennepse watermolen in Eindhoven weer in orde gemaakt voor de 24e editie van het Brabantkruis, een schietwedstrijd met de kruisboog over 4 ronden.

De eerste ronde werd gestreden op zondag 25 oktober. Ondanks het slechte weer; wind, regen, modder en soms een beetje zon, waren 81 schutters opgekomen, 65 senioren en 16 veteranen. Het was een gemakkelijke dag geweest. Zeven schutters waren er in geslaagd om de maximaal te behalen 20 treffers te plaatsen en er waren velen met 18 rake schoten.

De tweede wedstrijddag was zondag 1 november. Alle(r)heiligen waren kennelijk boven met de grote schoonmaak bezig. Het terrein zag er slecht uit. Overal plassen die bijzondere voorzieningen vereisten om de voeten droog te houden. Op het einde van de dag waren toch nog 95 schutters onder de boom verschenen. Na twee wedstrijden waren er drie deelnemers met 40 punten en enkele nieuwkomers produceerden weer 20 rake schoten.

Op de derde wedstrijddag, zondag 8 november, was het slecht thuiskomen in het schutterslokaal van het Sint Jorisgilde Gestel en Blaartem. Er waren mensen geweest die niet wisten wat van hun of van het Sint Jorisgilde was. Er waren nog maar twee potten met koffie, tabier en water overgebleven. Verder was alles verdwenen: de komplette koelkast met inhoud en het oventje, de jenever, wijn, port, frisdrank, koffie, de melk en worstbroodjes, alles was overgegaan in ongedane handen. Door snelle improvisatie konden toch de wedstrijden doorgaan en werd er weer goed raak geschoten.

De vierde en laatste wedstrijd werd verschoten op zondag 15 november. Er waren in totaal zeven schutters met 60 treffers uit de drie voorgaande wedstrijden die onderling zouden moeten kampen voor het Brabantkruis. In de eerste vier ronden viel er telkens een kampster af.

*Gert Jan van Hersel
winnaar van het Brabant-
kruis 1998.*

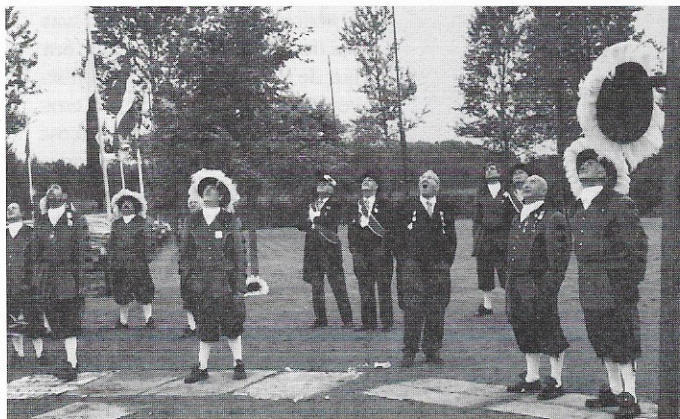
Na de vijfde ronde werd overgegaan tot schoudergeschot met één hand. Uiteindelijk resteerden er nog twee schutters die onderling uit zouden maken wie het felbegeerde Brabantkruis mee naar huis mocht nemen. Na drie ronden was het Gert Jan van Hersel van het Sancta Barbaragilde uit Oirschot die de uiteindelijke winnaar was. En dat voor de tweede maal. Ook in 1997 was hij de winnaar. Het veteranenschildje was voor Louis Schellekens van het O.L.Vrouwegilde, eveneens uit Oirschot. Op de zondagen 31 oktober en 7, 14 en 21 november 1999 organiseert het Sint

Jorisgilde Gestel en Blaarthem voor de 25ste keer de wedstrijden voor het zilveren Brabantkruis op hun schietterrein achter de Gennepse watermolen te Eindhoven.

Nieuwe koning bij het H. Kruisgilde Gerwen

De jaarlijkse teerdag van het H. Kruisgilde Gerwen op 12 september, zijnde de zaterdag zoals de traditie dat voorschrijft die het dichtst bij de datum van 14 september ligt, had een geheel ander verloop dan andere jaren.

Vanwege het slechte weer werd na de gildemis en de her-nieuwing van de eed van trouw aan het kerkelijkgezag, de weg

De spanning stijgt ten top als de vogel dreigt te vallen

naar het gildehuis niet in optocht met vliegend vaandel en slaande trom afgelegd maar met de auto, om aldaar te genieten van een goede koffietafel. Als speciale gasten werd de familie de Louw uit Culemborg verwelkomd. Oud-Gerwenaar J. de Louw heeft als lid van het Oranjecomit in Culemborg het H. Kruisgilde enkele

keren uitgenodigd om de festiviteiten ter gelegenheid van koninginnedag aldaar op te luisteren. Na de koffietafel was alles op het schietterrein in gereedheid gebracht voor het koningschieten en kon na het vrijen van de boom de strijd een aanvang nemen. Een felle strijd werd door een 20-tal deelnemers geleverd, waarbij de nodige opmerkingen over de kwaliteiten van de schutters niet van de lucht waren. Naarmate de vogel het alsmaar dreigde de begeven werd het onder de boom, vanwege de stijgende spanning, als maar stiller. Tot bij het 125e schot de spanning zich in een luid gejuich ontladde toen Jan Kooymans de laatste resten van de vogel naar beneden haalde. Dat de nieuwe koning, die pas tot gildebroeder geïnstalleerd is, een geducht schutter is, bleek enkele weken later, toen hij zich ook tot koning van het District Noord wist te schieten.

*De traditionele handwassing
door de nieuwe koning*

Drie jubilarissen bij het Gilde St. Catharina en St. Barbara Leende

Tijdens de jaarlijkse teeravond op zaterdag 28 november van Gilde Sint Catharina en Sint Barbara te Leende werden drie jubilarissen gehuldigd voor hun 40-jarig lidmaatschap. Het waren deken-schrijver Jan van Mierlo, deken Frans Cardinaal en gildebroeder Jan van Meijl Jzn. Zij werden door vice-voorzitter Thjeu van der Voort toegesproken en bedankt voor hun inzet voor het gilde en de kring, waarna door districts-raadsheer Jan de Greef aan de jubilarissen het Zilveren Schild van Kring Kempenland werd opgespeld. Na een vendel-hulde volgde voor de jubilarissen en hun familie een feest-avond tot in de late uurtjes.

Sint Catharinagilde Son en Breugel huldigt zijn jubilarissen.

Op de patroonsdag van het Sint Catharinagilde Son en Breugel in november jl. werden twee jubilarissen gehuldigd. Het waren Henk Toelen, 25 jaar lid en even zovele jaren tamboer, en Jan de Haas, keizer van het gilde en 40 jaar lid. Door hoofdmans Gerard Swinkels werd aan Henk Toelen de zilveren draagspeld uitgereikt en aan Keizer Jan de Haas het zilveren schild van het gilde. Ook Tony Schönhoff.

*Samen 65 jaar bij het gilde.
Keizer Jan de Haas en
gildebroeder Henk Toelen.*

Districtsraadsheer Noord was op de feestavond aanwezig om Jan de Haas te eren met het Zilveren Schild van Kring Kempenland. Het patroonsfeest werd 's middags begonnen met een beugelwedstrijd, die gewonnen werd door het organiserende koppel Wim van Rijsel en hoofdmans Gerard Swinkels. 's Avonds was er voor de gildebroeders en hun echtgenoten een Brabantse koffietafel en een feestavond met als intermezzo's troubadour Nico van de Wetering en een onverwacht optreden van de Sonse Liederentafel.

't Zilveren schild van kring Kempenland voor Koos en voor Tini

Het Catharinagilde Tongelre had op de patronesdagviering van 25 november een aantal bijzondere agendapunten staan. 's Morgens werd in Geldrop de nieuwe koning en koningin, Jan en Thea van den Berge, uitgehaald. Dat was hoogtepunt 1. Na de plechtige gildemis, vendelhuide, koffietafel, kwamen de voorzitter en de vice-voorzitter van Kring Kempenland, Johan Oomen en 'good old' Mathieu van de Voort, in hoogst eigen persoon, de feestvergadering bijwonen om mede hulde te brengen aan twee jubilarissen: Koos van den Berge en Tini Aarts. Koos kreeg het zilveren schild van de Bond van Schuttersgilden van Kring Kempenland uitgereikt vanwege 40 jaar lidmaatschap. En natuurlijk werden wat wapenfeiten gememoreerd. Koos' carrière in een notendop: schutter, schietleider, kapitein, overheidslid, maar vooral 40 jaar lang trouwe dienaar die zijn timmermans-vakmanschap steeds opnieuw voor allerlei klussen belangeloos ten dienste stelde van zijn gilde. Tini Aarts kreeg ook het zilveren schild uitgereikt en dat vanwege 25 jaar overheidslidmaatschap.

*Koos van den Berge (l) en Tini Aarts onderscheiden met het zilveren
schild van de Bond van Schuttersgilden van Kring Kempenland*

Maar natuurlijk moet je nog wat meer op je positieve kerfstok hebben om gedecoreerd te worden. Wel, Tini Aarts is naast gildebroeder en overheidslid, notulist, schutter, hovenier, verteller, humorist en spreekstalmeester. Nadat de onderscheidingen waren opgespeld rondde Johan Oomen zijn toespraak af met een compliment aan het totale Catharinagilde. Hij prees het feit dat het gilde de patronesdagviering nog steeds op de dag zelf -25 november- vierde en hij liet zijn waardering blijken voor het Jaarboek van het gilde. Hoogtepunt drie was een bezoek van het hele gilde aan het DAF-museum te Eindhoven. En nummer vier was de start van de teeravond: een warm en koud buffet met maar liefst 35 verschillende gerechten, klaargemaakt door 35 gildebroeders (en soms door een gilde-zuster).

Eén vogel niet voldoende

Op maandag 15 juni schoot tamboer Wout Rovers zich tot koning van gilde Sint Antonius Abt Deurne. Niet zonder slag of stoot. De houten vogel bleek er één van de taaiste soort. Zo taaï dat het gilde een tweede exemplaar moest plaatsen. Na 568 schoten vielen de laatste resten. De dag was 's morgens begonnen met een eucharistieviering en aansluitend een koffietafel. Pastoor Ton Hasselman opende, onder grote belangstelling van afgevaardigden van het gemeentebestuur en de kring Peelland, het koningschieten. In totaal 28 gildebroeders namen hieraan deel. Na de installatie van de nieuwe koning ging het richting gemeentehuis en werd het gezelschap door pastoor Hasselman ontvangen. Een druk bezochte receptie en een gezellig samenzijn in het gildehuis vormden de afsluiting.

Koning Wout Rovers

Nieuwe koning in Bakel

De jaarlijkse teerdag van het gilde Sint Willibrordus Bakel vond plaats op 7 november. De dag werd geopend met een eucharistieviering die werd voorgegaan door pastor van Lamoën. Beschermvrouwe Nellie Koppens, die de hele dag uitgenodigd was, had gezorgd voor de muzikale noot door enkele leden van harmonie Musis Sacrum. Vervolgens werd er bij bejaardencentrum de 'Wilberdries' een vendelgroot gebracht. Kringvoorzitter Mies Sijbers schoof aan toen de koffietafel in het gildehuis gereed was. Het koningschieten vindt in Bakel om de drie jaar plaats. De uittrekkende koning Willem Royackkers loste het eerste schot. Gevolgd door kapitein Marius Slegers en cornet Gerald van Meel. Daarna konden op volgorde van leeftijd gaan schieten. Bij het 135e schot haalde Jos de Groot de vogel omlaag. In het gildehuis stond hospes Hein al gereed met een tinnen bord. Na het handen wassen en het leggen van een zilveren muntstuk in het bord werd een stenen pijp geroookt. De nieuwe koning mocht vervolgens als eerste, over het vaandel lopend, het gildehuis binnen. Na de maaltijd overhandigde pastor van de Linden het schild dat hij gewonnen had bij het schieten tijdens het jaarfeest aan Gradje Bouwmans.

Jos de Groot, de nieuwe koning

Levensechte beelden aan Servaasplein

Een commissie bestaande uit de heren Aalders, Vermeltfoort en Schepers kwam tot de conclusie dat een beeldengroep een geschikt geschenk zou zijn voor het gilde Sint Servatius Lieshout. "Een blijvende herinnering aan de goede verstandhouding tussen bank en gemeenschap", omschreef oud-voorzitter Martien Merks van Rabobank Lieshout de beeldengroep van de Gemertsse kunstenaar Toon Grassens op het Servaasplein. "Het moest iets blijvends zijn en het moest een link leggen tussen verleden, heden en toekomst", aldus commissielid Ton Schepers. De commissie kwam tot de keuze voor een beeldengroep omdat het gilde een historische en heden-

daagse bijdrage levert aan de Lieshoutse gemeenschap. Een tamboer met een door de familie Merkelbach bewaarde gildetrom uit het begin van de zeventiende eeuw stond model voor de hoofdfiguur. Het tweede beeld is een jongensfiguur geworden met eveneens een trom. Deze jongensfiguur Guus de Koning, is met een eigentijdse aankleding, skeelers en cap de link tussen verleden en heden. Het derde beeld, een toekijkende hond, staat voor trouw aan de gemeenschap en aan de uitgangspunten van de bank die er ook na de fusie is.

De onthulling van de beeldengroep aan het Servaasplein

Op zaterdag 5 september is de beeldengroep onthuld door burgemeester van Beers en de jeugdige Lieshoutenaar Guus de Koning. In het bijzijn van vele genodigden en een nage-noeg voltallig gilde. De plaatselijke bank heeft al eerder beelden geschonken aan de Lieshoutse gemeenschap. Het Servatiusgilde is blij met de beeldengroep en de locatie.

Koninklijke onderscheiding

Een trotse Gradje Bouwmans met koninklijke onderscheiding

De jaarlijkse teerdag van het gilde Sint Willibrordus Bakel stond, naast het koningschieten, ook in het teken van een feestelijke huldiging. Die eer viel Gradje Bouwmans ten deel. Burgemeester van Maasakkers mocht de jubilaris een Koninklijke onderscheiding in Zilver opspelden. De burgervader roemde ook de kwaliteiten van de jubilaris: ruim vijftig jaar lid van een gilde waar hij dag en nacht voor klaar staat. Maar ook voor het Wilhelminafonds, de Nierstichting, de Hartstichting en het Ziekentriduum. In aan-

wezigheid van echtgenote, kinderen en kleinkinderen werd Gradje Bouwmans door velen gefeliciteerd met zijn onderscheiding. Een vendelgroet en een serenade door harmonie Musis Sacrum gaf een extra cachet aan de huldiging. Op de gezellige feestavond die volgde mocht de jubilaris nog vele handen schudden.

Gilde gedupeerd door brand

Na vele jaren van voorspoed is het gilde Sint Servatius Lieshout op 31 oktober enigszins in rouw gedompeld. Een felle uitslaande brand heeft op die bewuste zaterdagochtend de schietaccommodatie volledig verwoest. Het gebouw was sinds 1968 in gebruik en stond op het schietterrein aan de Paalberg. Even buiten de bebouwde kom van Mariahout richting Nijsel. Het gilde is ernstig gedupeerd door deze brand. De bekerkast met 60 bekers, herinneringsplaquettes, een aantal foto's en een aanzienlijke hoeveelheid materiaal is volledig verloren. Het hoofdvandiel, de vendels, zilvervesten en de pieken worden elders bewaard. Iedere eerste en derde zaterdag van de maand vond de onderlinge competitie plaats van gildebroeders en leden. Het vermoeden bestaat dat er een inbraak aan de brandstichting vooraf ging. Dit blijkt uit

een binnenraam dat nog heel was. Maar waarvan de ruitjes wel stuk waren na een brand en explosie van een gasfles. Het raamluik is vermoedelijk verwijderd nadat de beugel is ontzet. Hoofdman Toon Gevers vond de beugel in de smeulende resten, waarna aangifte werd gedaan bij de politie. De schade bedraagt waarschijnlijk 25.000 gulden. In verband met de hoge premie voor een houten gebouw in een bos was geen verzekering afgesloten. Op de algemene ledenvergadering van 11 november kreeg dit probleem voorrang om opgelost te worden.

Bijzonder verloop koningschieten

Het driejaarlijkse koningschieten van het gilde Sint Margaretha Aarle-Rixtel kende op 24 augustus opnieuw een bijzonder verloop. Toen de kinderen van Harrie Verschure de koningsvogel mee naar de gildemis vervoerden had men geen idee dat vader enkele uren later in optocht kon terugkeren naar het gildehuis. In de gildetuin was hij het die namelijk met een welgemikt schot de vogel naar beneden haalde. De nieuwe koning volgde hiermee zijn vader op, die drie keer koning is geweest. Harrie Verschure heeft als deken-rentmeester drie jaar lang een bijzondere titel: koning-deken-rentmeester.

Het koningschieten

Nieuwe koning

Het jaarlijkse koningschieten van gilde Sint Servatius Lieshout vond plaats op kermis- maandag 7 september. In Mariahout werd 's morgens het koningspaar Piet en Gerda van de Burgt-Gevers per koets opgehaald. Na de welkomst- woorden van burgemeester van Beers in het voormalige gemeentehuis van Lieshout werd de wijn uit de zilveren koningsbeker gedronken. Het opschrift 'Drinkt voor uw koning kostelijke wijn, zijn rijk zal allekens kortstondig zijn' siert deze beker. Uit handen van

Het nieuwe koningspaar Klaartje en Jan Manders

hoofdman Toon Gevers ontving de uittreedende koning een plaquette van Sint Servatius. Voor zijn vele verdiensten voor het gilde zoals het beheer en onderhoud van de vlaggenstokken. Op sportpark 't 'Luijtelaar' vond het koningschieten plaats. Bij het Lieshoutse gilde kunnen ook de leden meeschieten. Een gildelid die de vogel eraf schiet wordt de nieuwe erekoning. Bij de tweede ronde voor het koningschap kunnen alleen geüniformeerde leden (broeders) meeschieten. Bij het 124ste schot was het vendelier Jan Manders die de vogel neerhaalde. Hij koos zijn vrouw Klaartje als koningin. De nieuwe koning is al dertig jaar lid, een verdienstelijk vendelier en vele jaren bestuurslid. De huidige erekoning

Louis Doomernik blijft in functie. Hierna volgde het puistschieten. Traditiegetrouw werd de nieuwe koning 'aan het volk' getoond door een rondgang langs de plaatselijke horeca. Na een vendelgroet volgden gezellige uurtjes ten huize van het koningspaar.

Brabants kampioen uit brouwersdorp

Op de mooie locatie bij het 'Hoog Huys' in Etten-Leur werd het tijdens het Federatietoernooi een onvergetelijke dag voor de vendeliers van gilde Sint Servatius Lieshout. Dat begon al bij het opmarcheren onder aanvoering van 'commandant' Thijs Gevers en tamboer Hugo Donkers. Na perfect vendelen van de groep volgden de persoonlijke wedstrijden. Tijdens de bekendmaking van de uitslag klonken er juichkreten in het Lieshoutse en Mariahoutse kamp. Gilde Sint Servatius was voor de zesde keer uitgeroepen tot Brabants kampioen groepsvendelen voor zes of meer personen. De vendeliërs-groep bestond uit Toon Gevers, Ad Donkers, Piet van de Burgt, Antoon van de Burgt, Willem van Pelt en Jan Manders. Daarnaast behaalde Willem van Pelt een overwinning in de klasse B.

Nieuwe deken-schrijver

Door een bestuurswisseling heeft het gilde Onze Lieve Vrouwe Aarle-Rixtel een nieuwe deken-schrijver. H. van de Ven is opgevolgd door L.C.J.M. Strik, Dorpsstraat 19a, 5735 EA in Aarle-Rixtel. De nieuwe deken-schrijver is telefonisch te bereiken onder 0492-383725 of 0655-757498.

Gildetrouw op optrekdag Grūjn Skut Gemert

„Dit bied ik u aan”, zei de zeer zieke 50-jarige jubilaris Mies van Zeeland tot voorzitter Jan Penninx, toen hij na zijn hulding hem een sikkelpen voor de dekensschild aanbood. Dat was een ontroerend moment tijdens de optrekdag van 23 januari. Tot vóór twee jaar was Mies er 47 keer bij geweest als een nieuwe deken werd gekozen of een jubilaris gehuldigd. Vandaag was hij er weer. Hij was zelf blij met zijn aanwezigheid en de gildebroeders waren dat evenzeer. Met hem immers waren velen vertrouwd en de verhalen over zijn 40-jarig tamboersschap deden opnieuw de ronde.

Gouden jubilaris Mies van Zeeland verenigd met de tamboersgroep

Hij vereerde de gildebroeders in die tijd als tamboer de drankjes in de besloten vergadering van het gilde. Het nu complete dekensschild zal het gilde zich hem steeds doen herinneren. Er was nog een geschenk van de zilveren jubilaris luitenant Harrie van den Elsen in de vorm van een sikkelpen voor het luitenantsschild. Het waren bewijzen van trouw in broederschap, waarover Deken Hogema in de gildemis had geprekeet. Deze bewijzen van trouw zijn schaars geworden en daarom verdienen zij vermeld te worden. Trouwens ook de gildemis zelf was een hoogtepunt, een voorrecht in deze tijd. De parochie was trouw aan het gilde, zoals het gilde ook trouw is aan de kerk en altijd aanwezig is als een beroep wordt gedaan. Zo was ook de patroonsviering van Sint Anto-

nus op 17 januari in 'zijne kerkke, in het Mortels kapelleke', zoals het in het schutslied heet, een hoogtepunt met veel kerkgangers, veel gasten bij het Antoniusbrood, veel tentoonstellingsattributen, veel Brabantse zang en een koffietafel.

De optrekdag van het gilde wordt goed voorbereid. Broeders en zusters worden persoonlijk uitgenodigd door 2 gildebroeders en de tamboers komen, in het Handelse deel van Gemert, die nog aanzeggen ook. Schulden aan het gilde worden vereffend op de vooravond tijdens de 'belvaan'. Dit woord is afgeleid van 'beijervaan', dat inhoudt, dat de consumpties van de individuele gildebroeders met de hospes van het gildehuis moesten worden verrekend om zo blij en onverveerd de gilde te kunnen vieren.

Het kapiteinsontbijt in 'den herd' van kapitein Jan van den Berg doet goed na de dorst van de afrekening. Zo versterkt werd de eerste van 5 vendelgroeten gebracht om daarna op te trekken naar de Gemertse Sint Jan. Na de gildemis werd Pastor Hogema geëerd en daarna burgemeester mr. J. van Maas-akkers. Hij schonk de 'groene' erewijn. In de rood behangen trouwzaal van het gemeentehuis bestaat dan een evenwicht in kleur door de aanwezigheid van veel groen. De 19-jarige Fons van Katwijk, 'n'n échte grūjne', zoon van gildebroeder Jan van Katwijk en Toos van der Aa, werd tot nieuwe deken gekozen, in de middag aan de boerderij in de Verrehei geïnstalleerd en daarna naar Gemert begeleid.

Buurtmeisje Jenneke van de Broek steekt het vuur in de dekenspij van de nieuwe deken Fons van Katwijk

13 maal werd het gilde staande gehouden voor felicitaties en het aanbieden van een drankje. Zelfs 2 carnavalsprinsen uit de gemeente kwamen op hun terugweg van een bijeenkomsten van de carnavalsprinsen uit de gemeente, hun opwachting bij de nieuwe deken maken. De Gemerts prins, Frans I van de Drumknaauwers, bij het gilde vendelier, had daartoe zelfs post gevat bij de ingang van het centrum om deken en gilde met enige drank te vereren. Na de aankomst aan het gildehuis, waar aan hospes Ad Kruijsen een vendelgroet werd gebracht, kon de maaltijd beginnen en aansluitend de gildeavond tot voor sommige al in het morgengrauwen van de zondag. De offermis voor de overledenen op zondagmorgen besloot een viering van de patroonsfeesten. Gezellig, druk, indrukwekkend en teken van broederschap. 'De gilde viert' en Sint Antonius ter ere speelde ook het carillon van het gemeentehuis, zo dicht bij het indrukwekkende gildemonument, uiting van eeuwenlange trouw aan de gemeenschap.

Maasland

Eerste kennismaking met kring Maasland bevalt goed

Eind 1997 is de Sint Catharinaschuts (24 leden) uit Vlijmen als 42ste gilde toegetreten tot kring Maasland. De provoost van dit bloedgilde, Toon Groot, laat nu weten dat de eerste

kennismaking met de overige gilden binnen de kring goed is bevallen. Met plezier wordt teruggekeken op de kringdag van 1 juni 1998 in Udenhout. Groot: „Wij traden daar voor het eerst aan met een viertal vendeliërs, die het laatste jaar flink hadden geoefend onder leiding van Jan v.d. Griendt. De leden hebben deze dag als zeer positief ervaren en willen dit jaar in Nuland voor het eerst ook aan de wedstrijden mee gaan doen”, aldus provoot Toon Groot.

Sfeervolle huldiging 'In de Beijenthuijnen'

Het Sint Ambrosiusgilde uit Loon op Zand heeft de statiedagviering van 26 september 1998 aangegrepen om twee jubilarissen te huldigen. Na de H.Mis volgde op gildeterrein 'In de Beijenthuijnen' de statiedagvergadering met een sfeervolle huldiging. Beschermheer jhr. Charles Verheijen, dertig jaar met het gilde verbonden, kreeg van hoofdman Jan van Riel een zilveren schild omgehangen. Even later mocht de hoofdman Jan Vera een zilveren schild opspelden. Vera is 25 jaar gildelid en als zodanig zeer bedrijvig binnen Sint Ambrosius. In diverse commissies heeft hij zijn sporen verdiend. Hij was zes jaar deken binnen de overheid met bijzondere aandacht voor jeugdzaken. Daarnaast beschikt hij over een uitgebreide collectie gildedocumentatie van onschatbare waarde. Alles wat het gilde aan schatten bezit heeft hij in beeld en in kaart gebracht. Ook is Vera bekend van zijn met anekdotes doorspekte diasessies. Tevens heeft hij als starter van het spel jeu des boules jarenlang het voortouw genomen om deze sport bij het gilde in te burgeren.

Na de felicitaties, kregen de jubilarissen de vendelgroet aangeboden. 's Avonds was het in zaal 'De Vriendschap' een gezellig samenzijn met sketches, muziek en dansen in country style. Ook de prijzen van de zomercompetitie schieten en jeu des boules werden uitgereikt.

V.l.n.r.: Nellie Vera, jubilaris Jan Vera, koningspaar Basters, beschermheer Charles Verheijen met echtgenote en hoofdman Jan van Riel

Sint Catharinaschuts kijkt terug op geslaagd schietseizoen

De leden van de Sint Catharinaschuts uit Vlijmen hebben op de laatste zaterdag van september 1998 hun onderlinge competitie geweeschieten afgesloten. Winnaar bij de heren opgelegd klasse A werd Hans Vastré. John van Hulst werd de winnaar in klasse B. Bij het schieten uit de vrije hand ging de titel naar Wim van de Griendt in de A-klasse en John van de Griendt werd kampioen in de B-klasse. Ook kent de Sint Catharinaschuts een jeugdkampioen en dat is in 1998 Tim Vastré geworden.

Erpse vendeliërs weer Brabants kampioen

De vendeliërs van het Onze Lieve Vrouwe- en Catharinagilde uit Erp zijn op 20 september 1998 voor de tweede achtereenvolgende keer Brabants Kampioen groepsvendelen 4 - 5 personen geworden.

Dit gebeurde tijdens het federatietoernooi in Etten-Leur. De

vendeliërs Gert-Jan van Dinther, Berry Vorstenbosch, Cees van den Boom en Jos Biemans waren zeer blij met het resultaat. Onder het motto 'driemaal is scheepsrecht' hopen ze dit jaar weer van de partij te zijn. Wellicht kan de Erpse vendelgroep meedoen met het groepsvendelen van zes personen of meer. Paul van Dijk en Hans Biemans zijn dan mogelijk ook van de partij. Het is al weer jaren geleden dat de Erpse vendeliërs met zo'n grote groep aan wedstrijden hebben meegedaan.

Jan v.d. Griendt prolongeert koningstitel

Op zaterdag 3 oktober hield de Sint Catharinaschuts uit Vlijmen het driejaarlijkse koningschieten. De gildebroeders en -zusters trokken met vliegend vaandel en slaande trom naar het schietterrein aan De Moerputten en zagen dat Jan van de Griendt zijn koningstitel prolongeerde. Bij het 221ste schot kwam de vogel naar beneden. Onder het genot van een glaasje brandewijn werd de nieuwe koning gehuldigd en kreeg hij de vendelgroet. Daarna werd in het gildelokaal het koningsbier geschonken.

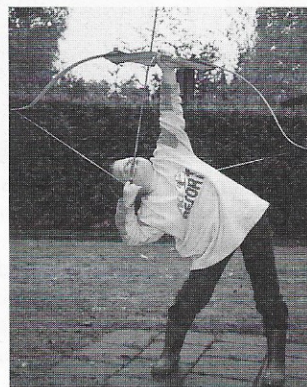
Frank van Loon beste jeugdschutter

Tijdens een zeer gezellige ontmoeting hebben de gildebroeders en -zusters van het Oisterwijkse Sint Sebastiaangilde het schietseizoen afgesloten.

Zondag 11 oktober waren zij op het gildeterrein in het Lindepark in het centrum bijeen en schoten met de handboog vele pijlen op het blazoen en de staande wip. Speciaal voor deze gelegenheid was het blazoen versierd met gekleurde ballonnen. Iedere kleur was een aantal punten, waarvan de schutters de hoogte niet wisten; een geluksblazoen.

De verschiëting op de staande wip was voor sommigen de beste dag van het voorbije jaar. Na afloop van de zeer plezierige uren kon hoofdman Wim Knevel de bekertjes aan de seizoenwinnaars uitreiken. De beste schutter op doel was Jo Scholtze. Gerard Massuger ontving als beste 'ring drie-' schutter ook een beker. Zijn vrouw, Wien Massuger-van Ierland, schoot het beste gemiddelde op de staande wip. De negenjarige Frank van Loon ontving de beker als beste jeugdschutter.

Een aangename middag beleefden vooral de kinderen op zondag 22 november. Op die dag bracht Sint Nicolaas met zijn gevolg een bezoek aan het gilde. Velen waren naar het knusse onderkomen van de Oisterwijkse schutsbroeders gekomen en genoten van een ouderwetse sfeer.

Frank van Loon (9), de beste Oisterwijkse jeugdschutter van 1998

Kampioen handboog op wip woont in Haaren

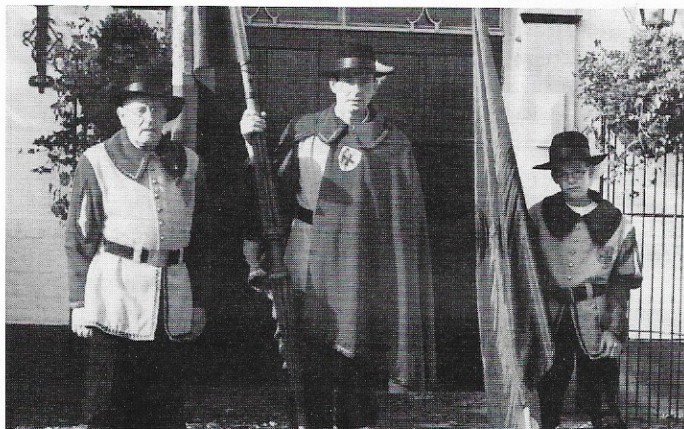
Gildebroeder Bennie van de Wiel van het gilde Sint Antonius en Sint Sebastiaan uit Haaren heeft in 1998 tijdens de schietcompetitie handboog op wip een prachtig resultaat behaald. Hij schoot 94 van de 100 te verdienen punten bij elkaar. Hij werd de terechte kampioen want hij liet de concurrentie op grote afstand achter zich. Nummer twee werd Albert v.d. Wiel met 86 punten en derde werd Leo v.d. Wiel met 81 punten. Dameskampioene werd Anneke Oerlemans.

Bennie v.d. Wiel, kampioen handboog op wip

Koos van der Pas benoemd tot ere-gildebroeder

Op 31 oktober 1998 werd Koos van der Pas benoemd tot ere-gildebroeder van het Sint Jorisgilde in Haaren. Vanaf 1945 is hij lid en is meteen standaardruiter geworden, tegelijk kreeg hij ook een bestuursfunctie. In 1980 gaf hij het standaardvaandel over aan zijn zoon Jan van der Pas, maar bleef in het bestuur. Na 53 jaar bestuurder geweest te zijn draagt Koos ook die functie over aan een jongere kandidaat. Dat was voor het gildebestuur aanleiding om hem te benoemen tot ere-gildebroeder. Familie, kennissen en gildeleden waren bijeen op een gezellige bijeenkomst toen e.e.a. bekend werd gemaakt.

Jubilaris Koos van der Pas, standaarddrager en zoon Jan van der Pas en vendelier en kleinzoon Frank van der Pas (v.l.n.r.)

Essche gemeenschap herdenkt Sint Willibrord

Ieder jaar rond 7 november wordt in Esch de feestdag van Sint Willibrord gevierd. Niet alleen het Essche gilde heeft Sint Willibrord als schutspatroon, ook de parochie, de basisschool en de plaatselijke fanfare en drumband hebben hem als patroonheilige en in het gemeentewapen van de voormalige gemeente Esch is de heilige terug te vinden als schildhouder van het wapenschild. De bijzondere banden van Esch met de Heilige Willibrordus zijn te verklaren in het feit dat Esch reeds in de tijd van Karel de Grote een band had met de abdij van Echternach. Omstreeks het jaar 774 schonk ene heer Neveling (een verwant van Karel Martel) ten behoeve van zijn zielerust een viertal hoeven te Esch aan de abdij van Echternach. In het Bossche schepenprotocol en het gerechtelijk archief van Esch uit de 14e en 15e eeuw wordt bij herhaling melding gemaakt dat betalingen moesten worden gedaan aan de abdij van Echternach en dat de cijnsplichtigen eens in de zeven jaren moesten zorgen voor een maaltijd en onderdak voor één nacht voor de abt van de abdij of diens rentmeester. Ofschoon van betalingen aan de abdij momenteel geen sprake meer is, wordt aan de patroondag van Sint Willibrord nog jaarlijks aandacht besteed en uiteraard is hierbij het Sint Willibrordusgilde prominent aanwezig. Op vrijdag 6 november waren de koning, de hoofdman en de deken-schrijver van het gilde te gast op de basisschool om aan de kinderen van de hoogste klassen uitleg te geven over het ontstaan van de schuttersgilden in het algemeen en het Essche Sint Willibrordusgilde in het bijzonder. In de parochie werd het feest gevierd op zondag 8 november met een plechtige eucharistieviering in de Willibrorduskerk, met medewerking van fanfare en gilde. Een extra feestelijk tintje tijdens deze H.Mis was de officiële installatie van de nieuwe Essche parochieherders. Na het emeritaat van pastoor Smulders in juli vorig jaar werd de zielzorg in Esch door het Bossche bisdom toevertrouwd aan pastoor Richard Niessen van de H. Petrusparochie te Bostel. Hij werd benoemd tot waarnemend pastoor/administrator. Hij wordt bijgestaan door kapelaan Dominique Donders die daadwerkelijk de zielzorg voor Esch op zich zal nemen en inmiddels zijn intrek heeft genomen in de pastorie van Esch. Diaken Peter Broeders die reeds verbonden was

Vaandrig Leo Konings hernieuwt de eed van trouw aan het kerkelijk gezag. V.l.n.r. kapelaan D. Donders, wvd. pastoor Richard Niessen, diaken Peter Broeders en gildekoning Gerrit v.d. Heijden

aan de Essche parochie, blijft zijn oude taak in Esch uitoefenen. Aan het eind van de eucharistieviering werd door de vaandrig van het gilde de eed van trouw afgelegd aan het nieuwe kerkelijke gezag en brachten bazuinblazers van het gilde een serenade. Dit was voor hen het eerste optreden in het openbaar. Na afloop van de H.Mis brachten de vendeliers een vendelgroet die werd begeleid door tromgeroffel en bazuingschal.

Jos v.d. Pas in het middelpunt

Op de jaarlijkse feestavond van het Sint Willebrordusgilde uit Heeswijk, 7 november 1998, is Jos v.d. Pas gefeliciteerd met zijn 25-jarig lidmaatschap. Jos is geboren in 1962, in de tijd dat er druk gewerkt werd aan de heroprichting van het gilde. Op 11-jarige leeftijd kwam Jos als vendelier bij het gilde. Al in 1975 won hij de eerste zilverprijzen. De tweede plaats in Elshout en in Rosmalen bij de Hoge Schuts een prachtige eerste plaats. Vele prijzen wist hij in de wacht te slepen. Het voorlopige hoogtepunt van zijn prestaties, bereikte hij in 1977 in Nijmegen bij het Europees Schutterstreffen. Met Jos als voordraaier behaalde de groep de eerste prijs en kreeg ook nog eens een ereprijs van de stad Nijmegen. Een vendelier waarop het Sint Willebrordusgilde trots is. Ook als schutter is Jos niet onverdienstelijk. Als 18-jarige werd hij al eerste bij het kampioenschieten. Ook hierin heeft hij inmiddels vele prijzen behaald. Het afgelopen jaar nog eerste bij het kermis-schieten en mag zich daardoor het gehele jaar de beste schutter van het gilde noemen. Jos is een gildebroeder in hart en nieren, die ervoor staat ook in deze tijd de normen en waarden van het gilde hoog te houden.

Jos v.d. Pas in vendelierstenue

Zilveren schutsbroeder bij Catharina Vlijmen

Tijdens de jaarlijkse teerdag van de Sint Catharinaschuts in Vlijmen, 23 november 1998, werd tijdens het gezellige samenzijn in het gildehuis, café Herberg Den Braai, Jan van de Griendt gehuldigd voor zijn 25-jarig lidmaatschap. Hij heeft zich binnen het gilde zeer verdienstelijk gemaakt. Jarenlang was Jan vaandrig. Momenteel vervult hij een bestuursfunctie. Voorts is hij actief in de schietcommissie en heeft hij de nieuwe groep vendeliers onder zijn hoede.

Sint Joris Berlicum brengt vreugde in zorgcentrum

Dinsdag 17 november 1998 kwam het gilde Sint Joris uit Berlicum bijeen in zorgcentrum De Herven in 's-Hertogen-

De hoofdmans van Sint Joris feliciteert de 90-jarige Jos van Boxtel

bosch om één van de bewoners, hun gildebroeder Jos van Boxtel, vreugde te brengen en in het zonnetje te zetten. Van Boxtel werd maar liefst 90 jaar. Van het gilde kreeg hij de vendelgroet aangeboden. Voor deze hulde hadden de jonge gildebroedertjes extra hun best gedaan om toch maar goed voor de dag te komen. Dit werd door de jubilaris en zijn familie bijzonder gewaardeerd. Ook de overige bewoners genoten met volle teugen, zeker nadat een van de tamboers de gilderoffel (of wel de pannenkoek) had geslagen en hun dutje werd onderbroken.

Het gilde hoopt in april van dit jaar het 70-jarig lidmaatschap van Jos van Boxtel te vieren.

Twee kringonderscheidingen in Rosmalen

Zaterdagmiddag 28 november 1998 ontving Hennie van den Wassenberg van het gilde Sint Catharina - Sint Joris uit Rosmalen de kringonderscheiding in zilver met vuurslag uit handen van hoofdmans Maasland, Jack Goudsmits. Dit ter gelegenheid van het 40-jarig lidmaatschap van het gilde. Gildeheer pastor J. Schepers overhandigde Van den Wassenberg de zilveren herinneringspeld van het gilde. Eenzelfde kleinnood was er voor de zilveren jubilaris Jo van Nuland. Hennie van den Wassenberg is vanaf 1967 bestuurslid en vanaf 1971 deken-schrijver. Hij is een uitstekende schutter en is daarom in de kleine gildekring van De Hoge Schuts enorm gevreesd. Van den Wassenberg was koning van 1966 tot 1970 en van 1978 tot 1982. Jo van Nuland is lid vanaf 1973 en schoot zich in 1974 tot koning en in datzelfde jaar tot kringkoning van de Maasland. Voor hun verdiensten werd hun een feestelijke receptie aangeboden. Vele gildebroeders van De Hoge Schuts waren hierbij present. Het hele gildegebeuren was die dag vooraf gegaan door een gildemis in de Sint-Lambertuskerk ter gelegenheid van de jaarlijkse teerdag. Deze teerdag is op passende wijze gevierd en afgesloten.

Hoofdmans Cathrien 'gildebroeder-van-het-jaar'

Hoofdmans Bert Kluytmans

De hoofdmans van het Vughtse Sint Catharinagilde, Bert Kluytmans, is door de beschermvrouwe van dit gilde, mevr. Monique Houben-van Lanschot, uitgeroepen tot 'gildebroeder-van-het-jaar 1998'. Dit gebeurde op de teerdag van het gilde, zaterdag 28 november 1998. Kluytmans krijgt deze jaarlijkse onderscheiding vanwege zijn inzet voor het geslaagde vrije gildefeest, bij gelegenheid van de viering van het 700-jarig bestaan in september vorig jaar. Eveneens een

onderscheiding kreeg Henk Heessels, secretaris/penningmeester en tamboer van het gilde. Hij kreeg een zilveren schild als dank voor het vele werk verzet bij het zevenhonderdjarig bestaansfeest en zijn overige activiteiten voor het Catharinagilde. Alle gildebroeders kregen een zilveren herinneringspeld aangeboden en alle gildezusters een videoband van het feest rondom een bijzonder jubileum. De teerdag werd begonnen met het uithalen van gildebroeder Bert Lamboo, met aansluitend een H.Mis in de Sint Petruskerk. Tijdens deze viering werd het nieuwe gildealtaar door pastoor Martien Mesch plechtig ingewijd. Voorafgaande aan de

teerdag werd de algemene ledenvergadering gehouden. Via de traditionele stemming met witte en bruine bonen zijn twee nieuwe leden aangenomen: Jan Verhulst en Paul Ruys. Op de teerdag zijn ze tot gildebroeder geïnstalleerd.

Frank van Loon nieuwe hoofdmans Udenhout

Het gilde Sint Antonius - Sint Sebastiaan uit Udenhout heeft een nieuwe hoofdmans. Tijdens de jaarvergadering in december hebben de leden, op voordracht van het bestuur, Frank van Loon (37) uit Hilvarenbeek gekozen als opvolger van de in oktober plotseling overleden Christ Hogedoorn. Frank is zestien jaar gildebroeder en maakt al twaalf jaar deel uit van het bestuur. Frank was gildekoning van 1981 tot en met 1984. Hij is verder een bekwaam en betrouwbaar schutter. Van Loon is al diverse keren algemeen kampioen geweest, zowel opgelegd als vrije hand. In 1992 maakte hij deel uit van het viertal dat Nederlands Kampioen werd. Hij is dus zeker geen onbekende.

Wisseling van burgervader in Erp en Veghel

De gemeente Veghel heeft sinds medio december 1998 een nieuwe burgemeester. De heer Frankfort, afkomstig uit het Gelderse Heteren, ontving van het Erpse en het Veghelse gilde een vendelhulde. De nieuwe burgemeester kent het gildewezen nog niet goed. Wel heeft hij al weet dat bij het koningschieten niet het eerste maar het laatste schot zeer belangrijk is. De eerste daad voor het gilde heeft hij al toegezegd. Persoonlijk komt hij zich op de hoogte stellen van het onderkomen van het gilde in Erp. Dit is namelijk aan vervanging toe en ook andere voorzieningen zijn noodzakelijk. Scheidend burgemeester Ies Keizer had al een afscheidsgroet ontvangen. Het Onze Lieve Vrouwe- en Catharinagilde uit Erp hoopt dat de versgebakken burgemeester net zo enthousiast is als de heer Keizer. Sinds Erp tot de gemeente Veghel behoort (of is het andersom?) heeft Ies altijd veel belangstelling getoond voor het gilde. Ook tijdens de moeilijke periode waarin het gilde zich heeft bevonden was zijn warm hart voor de vereniging een geweldige steun in de rug.

Enkele Erpse en Veghelse gildebroeders drinken een glaasje met de nieuwe burgemeester

Drie keer 50 jaar trouwe dienst

Drie keer vijftig jaar gildelid, maakt samen honderdvijftig jaar! Dit heuglijke feit vierde het Sint Jorisgilde uit Udenhout op zaterdag 9 januari 1999 tijdens de jaarlijkse statiedag. Jo van Nunen (lid sinds 1 oktober 1948), Jan Weijtmans (lid sinds 1 januari 1949) en Jos Verschuren (lid sinds 1 januari 1949) werden door hoofdmans Piet Vromans in het zonnetje gezet. Zij kregen elk een bronzen gildebroeder in de vorm van een beeldje om thuis op een bijzondere plaats neer te zetten en nog lang op vijftig jaar gildebroederschap terug te kijken. Jo van Nunen werd min of meer door zijn vader, de oude Jan van Nunen, lid van het gilde. Jo werd al van jongs af aan meegenomen. In zijn jeugdjaren heeft hij geheel Brabant, samen met vier anderen, afgereden voor het schieten. Samen met de

taxi van zijn broer naar Sint Antonius kwam in die tijd regelmatig voor. Het moet voor Jo ook een hele eer geweest zijn toen hij in 1957 koning schoot.

In de laatste jaren is Jo als gildebrouder een trouw lid waar je op kunt rekenen. Jan Weijtmans is net als Jo meegenomen door zijn vader, Kees Weijtmans. Jan is zover bekend, de derde generatie Weijtmans die bij het gilde Sint Joris is. Hij is zijn gehele lidmaatschap zeer actief geweest voor het gilde. Dat begon al vroeg in 1949 toen hij zich koning schoot. Daarnaast is hij als schutter vaak te vinden op de regionale wedstrijden. Ongeveer 29 jaar geleden zocht het toenmalige bestuur een deken-rentmeester en vonden in Jan Weijtmans een geschikte opvolger voor Gerardus Brekelmans. Later nam hij ook de functie van deken-schrijver op zich. En als schatbewaarder heeft hij de gildegooieren bewaard. De laatste jaren heeft Jan nog een functie erbij gekregen, beheerder van het schietterrein c.q. -verblijf. Jos Verschuren heeft tijdens zijn 50-jarig lidmaatschap altijd het lot van het gilde aangetrokken. Hij is een rustig lid, echter niet rustende. Want als het nodig is laat hij zijn stem wel horen. Hij zorgde ervoor dat er voldoende aandacht was voor die zaken die hij belangrijk vond. Hij stopt zijn mening niet onder stoelen of banken. Op 'Joske' kan men als gildebrouder altijd rekenen.

Jubilarissen bij Sint Joris Udenhout (v.l.n.r.) Jo van Nunen, Jan Weijtmans en Jos Verschuren

Sint Antonius - Sint Sebastiaan uit Udenhout neemt nieuwe schietmasten in gebruik

In maart van dit jaar hoopt het gilde Sint Antonius - Sint Sebastiaan uit Udenhout zes nieuwe schietmasten met daarop ricochetkogelvangers in gebruik te nemen. Dit werd bekend gemaakt op de jongste teerdag. Tijdens deze dag is in het bijzijn van alle leden van het comité van aanbeveling nog eens teruggekeken naar het enerverende jubileumjaar 1998. Meimaand - Gildemaand was het absolute hoogtepunt. De teerdag werd besloten met een diner en een spelletjesavond.

Sint Hubertus Berkel huldigt twee gildebrouders

Op zaterdag 16 januari 1999 heeft het gilde Sint Hubertus Berkel twee gildebrouders gehuldigd vanwege hun lange staat van dienst. In zaal Concordia werd Piet Leermakers in de schijnwerper geplaatst. Hij is zestig jaar gildebrouder, waarvan 28 jaar als bestuurslid. Ook Jan Schoenmakers werd gehuldigd. Hij is dertig jaar gildebrouder en heeft zich bovendien 25 jaar verdienstelijk gemaakt als lid van de commissie geweeschieten van de kring Maasland. Van de hoofdmans van de kring, Jack Goudsmits, kregen beiden de onderscheiding in zilver. Ook wethouder Horvers van de gemeente Tilburg stak de loftrumpet over de jubilarissen. Van de hoofdmans van Sint Hubertus Berkel, Piet Vromans, kregen zij een oorkonde.

130 jaar verbonden met Sint Antonius Abt Vorstenbosch

In 1959 werden Jan van Grunsven, zoon van de toenmalige kastelein van het gildehuis, en Bert Hoefs beide lid van het

gilde Sint Antonius Abt in Vorstenbosch. Samen met nog vijf andere jongeren om te worden opgeleid tot tamboer. Jan en Bert werden supertamboers. Later werden ze geweeschutter en kruisboogschutter. Op de teerdag van het gilde, 16 januari 1999, waren ze veertig jaar bij het gilde. Jan is reeds 20 jaar hoofdmans en Bert was 27 jaar lid van de overheid, waarvan 25 jaar als deken-rentmeester. Nu is hij erelid. Beide gildemannen kregen een tinnen bord aangeboden. De hoofdmans van kring Maasland, Jack Goudsmits, maakte een mooie karakterbeschrijving van Jan van Grunsven en roemde hem voor zijn inzet voor het eigen gilde alsmede voor de inzet bij de Hoge Schuts. Ook hiervan is Jan de hoofdmans.

Bovendien is Van Grunsven zeer betrokken bij activiteiten binnen de gemeenschap van Vorstenbosch, zoals de pronkzittingen, de fancy fair en de alom bekende jeu des bouleskampioenschappen. Men kan haast zeggen dat hij wereldberoemd is in Brabant. Goudsmits had voor Jan een verrassing: de kringonderscheiding in zilver met vuurslag.

Deze hoge onderscheiding was al in het bezit van Bert Hoefs bij zijn jubileum als 25 jaar lid van de overheid. Een zilveren draagspeld was er voor Jan Verhofstad en Martien van Grunsven, die vijftientwintig jaar gildebrouder waren. De spelden werden opgedaan door de wethouder van de gemeente Bernheze, mevrouw Van Uden. Tot gildebrouder van het jaar werd uitgeroepen Lambèr van der Wijs, die vele jaren actief is in de schietcommissie, veel werk heeft verzet bij de bouw van de eigen gilde-accommodatie, reeds twee jaar schutterskoning is en zilverschatbewaarder. Daarnaast verzorgt hij samen met zijn vrouw de uniformen van het gilde.

Tezamen zijn de vier jubilerende gildebrouder 130 jaar verbonden met Sint Antonius Abt Vorstenbosch. De dames van de jubilerende gildebrouders kregen allen een bos bloemen aangeboden. Tijdens de teerdag zijn ook vijf nieuwe leden ingevendeld.

Minder belangstelling voor Meimaandvieringen

Bij de Maasland-gilden lijkt de belangstelling voor de opluistering van de Meimaandvieringen in de Sint Jan iets terug te lopen.

Van de negenentwintig H.Missen kunnen er vier niet door de kring worden ingevuld. Deze gaan nu toegewezen worden aan een andere gildekering. Met name bij Het Kwartier van Oirschot blijkt interesse te bestaan. Dekens-schrijver Fred van den Berg van de kringoverheid Maasland blijft e.e.a. coördineren.

Jan van Grunsven: Kringonderscheiding in zilver met vuurslag

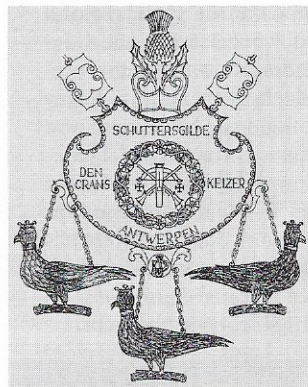

Bert Hoefs: Tinnen bord

Lambèr van der Wijs: Gildebrouder-van-het-jaar

Gildebroeder en zilversmid herstelt band met Antwerpen

De lijntekening van Wim Cordang voor de keizersbreuk

Goud- en zilversmid en gildebroeder van het Sint Jorisdigle De Oude Schuts, Wim Cordang uit 's-Hertogenbosch, heeft op merkwaardige wijze de oude band (in dit geval letterlijk: de breuk) met de gilstad Antwerpen hersteld. Voor Piet Janssens van Den Crans van aloude Schuttersgilden ontwierp en maakte hij een keizersbreuk. Opmerkelijk, want in de zestiende- en zeventiende eeuw gunde het stadsbestuur van 's-Hertogenbosch vooral aan de kunstenaars en ambachtslieden uit Antwerpen grote en belang-

rijke opdrachten voor zilwerwerk. Piet Janssens schoot zich in 1996 en 1997 tot koning. In 1998 deed hij dat voor de derde keer achtereen en werd toen keizer. Wim Cordang kreeg de opdracht om een geheel zilveren keizersbreuk te vervaardigen.

Hervkiezingen in kringoverheid

Tijdens de algemene ledenvergadering van Maasland op vrijdagavond 13 november 1998 in Vught zijn in de kringoverheid als bestuurslid herkozen: hoofdman Jack Goudsmits (Oisterwijk) en de dekens Theo Hanegraaf (Nuland) en Ton den Teuling (Drunen). Besloten is de vacature die is ontstaan na het plotseling overlijden van deken Christ Hogedoom eerst op de volgende jaarvergadering in te vullen. Deze bijeenkomst vindt plaats op vrijdag 12 november 1999 in café Den Heuvel te Vught.

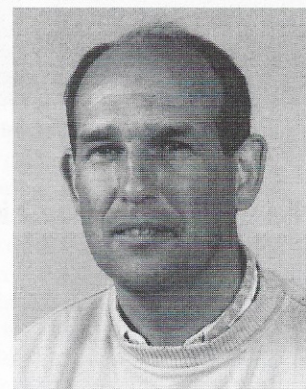
Dommelgroep pakt zaken serieus aan

De gildekring Dommelgroep, opgericht 22 maart 1954, is tot stand gekomen door samenwerking van gilden uit de dorpen die aan de delta van het stroomgebied van de rivier de Dommel gelegen zijn en is kleinschalig opgezet. Aangesloten bij de kring zijn Sint Barbara en Sint Joris uit Boxtel, Sint Catharina uit Den Dungen, Sint Antonius en Sint Sebastiaan uit Gemonde, Sint Joris en Sint Catharina uit Gemonde, Sint Antonius Abt uit Liempde, Sint Antonius en Sint Barbara uit Sint Michielsgestel, Sint Joris uit Sint Oedenrode, Sint Catharina en Sint Barbara uit Schijndel en tenslotte Sint Barbara - Sint Sebastiaan uit Vught. Tijdens de oprichting van de kring is er een reglement samengesteld dat in de loop der jaren enkele malen aan de functioneringseisen is aangepast. Maar na een lezing van gildebroeder en notaris mr. Charles Witlox op 17 maart 1996, over het verenigingsrecht en de plichten daarvan, bleek dat het wenselijk was dat er voor de kring statuten zouden komen. Dit om bij eventuele calamiteiten de bestuursleden te vrijwaren van de verhaalkosten. Deze kunnen tegenwoordig met de opgevoerde kosten voor de geestelijke en lichamelijke genoegdoeningen danig de pan uitrijzen. Met medewerking van mr. Witlox is er toen door voorzitter Harrie van Vreede en secretaris Toon van den Biggelaar met inachtneming van het bestaande reglement een concept-ontwerp betreffende de statuten gemaakt. Dit ontwerp is met de andere bestuursleden doorgesproken en aan de betrokkene gilden voorgelegd met de bedoeling hun zienswijze voor aanpassing naar voren te brengen. Hierna is het ontwerp door de inbreng van deze gilden tot vier maal toe aangepast. Op maandag 7 december 1998 belegde gildekring Dommelgroep een extra algemene ledenvergadering in 'Het wapen van Liempde'. Het belangrijkste agendapunt was de goedkeuring van het vierde aangepaste concept van de statuten. Met een unanieme beslissing van negen voor en nul tegen werden de voorgelegde statuten door de aanwezige gilde-

den (alle) goedgekeurd. Op 28 december 1998 hebben de comparanten (namens gildekring Dommelgroep Harrie van Vreede en Toon van den Biggelaar) ten kantore van notaris Witlox in Helvoirt de statuten van de kring, welke zijn met volledige rechtsbevoegdheid, in een notariële akte laten vastleggen. Een uittreksel uit deze statuten (Artikel 4.3) luidt: 'Overal waar in deze statuten wordt gesproken van 'gildebroeder' is daaronder tevens 'gildezuster' begrepen, tenzij het tegendeel uitdrukkelijk blijkt!'. In de complete statuten is nergens het tegendeel vastgelegd, zodat de gildezusters in gildekring Dommelgroep dezelfde rechten en plichten hebben als de gildebroeders. Voorzitter Harrie van Vreede: "Hiermee heeft gildekring Dommelgroep aan een steeds oploeiende kwestie een positieve oplossing gegeven".

Jubilaris bij Sint Jan Baptist Kaatsheuvel

Tijdens de afgelopen jaarvergadering van het Kaatsheuvels gilde Sint Jan Baptist werd het lid J. Verschure gehuldigd i.v.m. zijn 25-jarig lidmaatschap. Jan meldde zich als 18-jarige aan en zou zich als een goed schutter en als een goed lid ontwikkelen. Dat hij op sportief gebied zijn mannetje stond bewijst zijn uitgebreide ere-lijst. Koning opgelegd werd hij in de jaren '84, '87 en 1990.

Jubilaris Jan Verschure

Zijn favoriete onderdeel was het vrije hand schieten waarin hij in de volgende jaren de Koningstitel greep: '84, '85, '88, '92 en 1993. Jan vormde een vaste waarde bij het korpschieten en veroverde met St. Jan dan ook menige titel met het geweer en luchtbuiks.

Hoogtepunt was echter zijn Gildekoningsschap in 1976. Een koningschap dat door de uitzonderlijke kwaliteit van de koningsvogel verschoten werd over twee zondagen. Een schitterend schild werd door hem aan het gilde geschenken. Daarna werd hij de vaandeldrager die op voorbeeldige wijze deze taak met verve vervulde. Ook bij werkzaamheden deed het gilde nooit tevergeefs een beroep op Jan. Als dank voor dit alles werd hem door hoofdman Kemmeren het gildeboek van Kring Maasland overhandigd. Ook zijn vrouw Jolanda werd bij de huldeblijk betrokken en ontving een bloemetje.

Land van Cuijk

Ricochet-vangers Sint Jacobusgilde Zeeland

Een jaar geleden werden de eerste materialen aangeschaft om op het schutsveld aan de Brand in Zeeland nieuwe schutsbomen te plaatsen. Het moesten schutsbomen met officiële ricochet-vangers worden. Na hard werken en veel zweten is het dan zo ver: de bomen staan er. Het Sint Jacobusgilde uit Zeeland is één van de eerste gildes met een schutsveld met daarop negen bomen met ricochet-vangers. De Zeelandse schutters zijn natuurlijk hartstikke trots op hun prachtige schutsveld en dat mag dan ook.

Alle schutters van de kring Land van Cuijk kregen op 27 september al de mogelijkheid om hun schietkunsten daarop te tonen. Het was in het begin nog wel even wennen maar na een paar schoten stelden de schutters toch vast dat het lekker ging en dat Zeeland trots mocht zijn op haar schutsveld en het toch maar weer netjes voor mekaar had. Het verschoten lood kwam allemaal netjes in de vangers terecht en zo wordt het milieu weer ontzien.

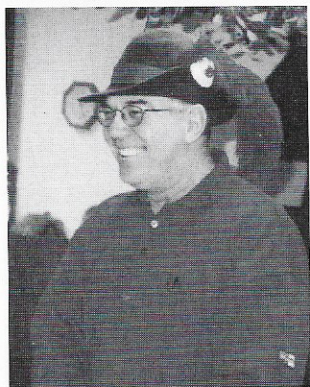
Er zullen de komende maanden zeker nog veel gildes bij het Sint Jacobusgilde komen kijken om te zien hoe het in de (nabije) toekomst ook bij hun gilde verwezenlijkt kan wor-

den. Het St. Jacobusgilde is natuurlijk van harte bereid om aan andere gilde uit te leggen hoe zij het aangepakt hebben en wat voor materialen er nodig zijn en welk werk het plaatsen met zich meebrengt.

De heer Jansen geeft uitleg aan onze deskundige en ervaren schutter Jan van Dongen

Nieuwjaarsreceptie op 3 januari 1999

Frans Zwanenberg met de zilveren jubileumschelp op zijn hoed

Op zondag 3 januari hield het Sint Jacobusgilde Zeeland haar gebruikelijke nieuwjaarsreceptie bij Jan en Marie van Dongen aan de Brand. Staande deken Adriaan van de Coer keek nog even op het afgelopen jaar terug en kon met een gerust hart zeggen dat hij blij was hoofdman te zijn van zo'n goed en trouw gilde. Dit bleek ook uit het feit dat weer een gildebroeder gehuldigd kon worden die al 25 jaar binnen het gilde actief is. Frans Zwanenberg kwam in 1974 bij het Sint Jacobusgilde en bleef altijd actief als vende-

lier. Tijdens gildedagen in 1985, 1986, 1991 en 1992 won hij de eerste prijs in de vaandelklasse. Hij kreeg de gebruikelijke oorkonde uitgereikt en op zijn hoed werd het zilveren speldje van de Sint Jacobusschelp opgespeld. Voor zijn vrouw Riek waren er bloemen. Zij heeft hem tenslotte al die jaren ter zijde gestaan. Onder het genot van koffie met oliebolletjes werd er de rest van de middag gezellig geëcht met veel verhalen. Het was duidelijk merkbaar dat het gilde een gezellige enthousiaste groep is waarbinnen iedereen zich goed thuis voelt.

Vaandels gilde naar Museum Oud Soest

Het afgelopen jaar heeft het Soester gilde een nieuw vaandel in gebruik genomen. Een van de aanleidingen daartoe was de voortgang van de slijtage aan het oude vaandel. Dit vaandel is inmiddels gerestaureerd door de Tiendschuur in Tilburg. Tegelijkertijd is ook het meer dan 100 jaar oude vaandel naar dit restauratie-atelier meegenomen met de vraag of onderdelen ervan nog geconserveerd zouden kunnen worden. Van dit zijden vaandel was eigenlijk weinig meer dan een paar stukken met rafels over. De Tiendschuur heeft kans gezien met name het deel waarin het wapen zich bevond te behouden, te restaureren en van een lijst te voorzien.

Beide gerestaureerde stukken hebben inmiddels een plaats gekregen in de nieuw ingerichte vaandelkamer van het Museum Oud Soest. Op vrijdag 6 november werd deze vaandelkamer door de burgemeester van Soest, de heer J. de Widt, in gebruik genomen. In deze vaandelkamer bevinden zich nog meer vaandels alsook enkele vlaggen van andere Soester verenigingen, zoals muziekverenigingen en een aantal sportverenigingen. Een uniek onderdeel van het Museum,

dat in hetzelfde pand is gevestigd als het Gildehuis van het Soester gilde.

Tegelijkertijd met de ingebruikname van de vaandelkamer heeft het Groot Gaesbeeker Gilde ook enkele oude gildeboeken (periode 1682 tot 1912) overgedragen aan de gemeentearchieven van Soest. Deze oude gildeboeken zijn met financiële ondersteuning van het Anjerfonds en de gemeente Soest gerestaureerd. In de periode tot begin februari zijn de gildeboeken in het Museum Oud Soest tentoongesteld voor belangstellenden. Daarna moet men naar het gemeentearchief. Deze keuze is gemaakt met name door de betere klimatologische omstandigheden en het risico voor verlies door brand etc. Velen belangstellenden hebben inmiddels de vaandelkamer met gildevaandels en gildeboeken bezocht.

Beide gerestaureerde stukken hebben inmiddels een plaats gekregen in de nieuw ingerichte vaandelkamer van het Museum Oud Soest

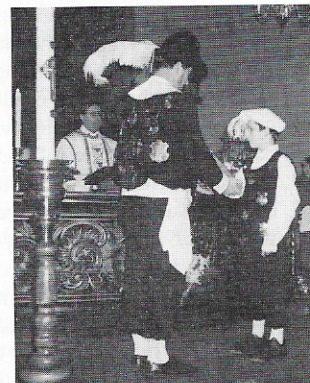
Jaar 1999 geopend met een nieuwjaarsbijeenkomst

Traditiegetrouw opent het Groot Gaesbeeker Gilde het nieuwe jaar op de eerste zondag van januari met een bijeenkomst in het Gildehuis. Leden, vrienden en andere belangstellenden (waaronder vertegenwoordigers van gemeentebestuur, RK gemeenschap en zakenleven) komen in grote getale naar dit gebeuren. Ook dit jaar is het weer een bijzonder geslaagde activiteit geworden als aanloop naar een teerjaar; een jaar waarin weer vele oude tradities in het programma zijn opgenomen als dansen om de gildeboom, het zingen van het gildelied en het houden van verschillende teermaaltijden.

De inleiding van de ouderman was gewijd aan de sociale functie van het gilde in de gemeenschap van Soest, een onderwerp dat af en toe wel eens belangstelling behoeft mede om nog eens de vele vrijwilligers in het zonnetje te zetten en de diverse activiteiten onder het voetlicht te brengen. Voor het jaar 2000 aanbreekt zal het gilde nog tal van keren actief zijn.

Sint Antonius feest in Well

Op zondag 17 januari vierde het Sint Antoniusgilde Well een bijzondere naamdag van hun patroonheilige. De dag werd traditiegetrouw geopend met een Eucharistieviering; een viering waarin het gilde een groot aandeel had. Het gilde verzorgde niet alleen de lezingen, maar de klarenblazers en het tamboerkorps droegen zorg voor de muzikale omlijsting. De H.Mis was tevens de vooravondsmis voor gildezuster Marie Koppes-van Rensch. Haar in 1991 overleden echtgenoot Frits Koppes was meer dan 65 jaar gildebroeder en nu

Stefan Wijers wordt opgenomen in het gilde

nog zijn twee zonen lid van gilde als tamboer en klarenblazer. Aan het begin van de mis werd Stefan Wijers plechtig opgenomen in het gilde met de hand op het Evangelarium bevestigde hij de statuten van het gilde.

Na de traditionele broodmaaltijd met warm vlees volgde de verschietsing van de diverse wisselbekers. Jeugdlid Pascal Huijbers won met 35 punten de door ere-voorzitter Gert Valcks aangeboden wisselbeker en bij de senioren was het Gert Hagens die voor de 5e maal de Hen Roosen-wisselbeker op zijn naam bracht.

Of den duvel er mee speelde

Ze doen er alle moeite voor, regelmatig leveren ze kopij en stuurden tot twee maal toe een foto van hun trotse koningspaar. Maar plaatsing?

Op pagina 123 van nr 4 had bij het artikel over het koningschieten bij het Sint Jacobusgilde Zeeland deze foto van het koningspaar geplaatst moeten worden; maar sorry majesteit dat het niet gebeurd is; daarom doen we het als nog. .

Koningspaar 1998 St.-Jacobusgilde Zeeland Koning Wim van Hal en Koningin Anneke van Hal-van Vugt

Baronie en Markiezaat

Nieuwe koning bij het Sint Ambrosiusgilde in Gilze

Cees van Hoek nieuwe koning

Op zaterdag 10 oktober j.l. - de eerste zaterdag ná de Gilse kermis - vond bij het Sint Ambrosiusgilde het koningschieten plaats.

Speciaal daarvoor werd in het hart van het dorp in het dorpspark 'het Mollebos' een schutsboom geplaatst en werd het park omgetoverd tot schutswei. Dit om de Gilse bevolking beter bij dit bijzondere gebeuren te kunnen betrekken. Al vanaf 8.15 uur werden de gildebroeders door de tamboers met luid tromgeroffel uitgehaald.

Bij het gildehuis werd verzameld en opgesteld voor de rondgang om in eerste instantie de (oude) koning - Jo van Nunen - bij zijn huis op te halen. Eenzelfde eer viel te beurt aan de vertegenwoordigers van het kerkelijke en wereldlijke gezag die respectievelijk werden uitgehaald op de pastorie en de hulpsecretarie.

Na de nodige ceremoniële handelingen werd door hen om ca. 11.30 uur een houten vogel op de boom geplaatst waarna zij de eerste schoten losten.

Aansluitend werd geloot en was het de beurt aan 15 gildebroeders die aan de spannende strijd om het koningschap begonnen. Dit loten gebeurde na elke ronde opnieuw.

En dat de gildebroeders behoorlijk bedreven raken in het schieten mocht wel blijken uit het feit dat de vogel zeer regelmatig flink werd geraakt. Het was dan ook niet helemaal verwonderlijk dat reeds om ca. 13.30 uur het laatste stuk van de vogel naar beneden werd gehaald. Bij het 170e schot gebeurde dat door Cees van Hoek waarmee hij de gelukkige werd en zich tot nieuwe koning van het gilde schoot.

Na de gebruikelijke ceremoniële handelingen werd door het gemeentebestuur de erewijn aangeboden en volgde de receptie.

Om 17.00 uur werd de H.Mis in de parochiekerk bijgewoond waarna het gilde met slaande trommen en vliegende vendels vertrok naar het gildehuis om het koningsmaal te nuttigen.

Samen het hoofdman Wim Teeuwen zal koning Cees van Hoek het gilde in het komende jaar vertegenwoordigen bij tal van recepties en representatieve verplichtingen.

Gedenkteken uit de anonimiteit

Burgemeester M van de Ven van Etten-Leur en het jongste lid van het Cloveniersgilde Sint Jan De Doper, de twaalfjarige Thomas Masserijkers, hebben op 21 december 1998 een passend hekwerkje onthuld bij de gedenkplaat voor de slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog. Het hekwerkje werd door het gilde aangeboden aan de inwoners van Etten-Leur en moet het gedenkteken, dat aan de raadzaal aan de Roosendaalseweg hangt, completeren en meer elan geven. De plaque hangt op een zeer onopvallende plaats en menig inwoner uit Etten-Leur weet niet eens van het bestaan van het gedenkteken. Het Cloveniersgilde wilde iets voor de bevolking van Etten-Leur doen en vond de eerste verjaardag, van de heroprichting van het gilde, de ideale gelegenheid. In de Schonkzaal was de officiële overhandiging. Als vertegenwoordiger van de inwoners van Etten-Leur nam burgemeester Van de Ven het hekje in ontvangst. De tweede schenking is rond de Kerstdagen, de door de VVV in de Kerstroute opgenomen kerststal is dan een geste die voor de gehele bevolking van Etten-Leur bedoeld is.

Veel belangstelling voor kringgildedag bij Sint Ambrosiusgilde te Gilze

Het schuttersgilde Sint Ambrosius uit Gilze, dat de kringdag van de kring Baronie en Markiezaat organiseerde, kan terugzien op een zeer geslaagde kringdag die werd gehouden op 5 juli j. 1.

Vanuit heel Brabant waren zo'n 550 gildebroeders van 23 gilden naar Gilze gekomen om zich te presenteren en deel te nemen aan de onderlinge wedstrijden.

De dag werd begonnen met een plechtige gildemis. Met vliegend vaandel en slaande trommen betraden de gilden de parochiekerk Sint Petrus Banden. De mis werd muzikaal opgehuisterd door het uitstekende dameskoor Con Amore o.l.v. Danny Pais.

In de dienst werd voorgegaan door Mgr. Muskens, bisschop van Breda. In zijn preek wees hij op de verdiensten van de

Ontmoeting met mgr Muskens, bisschop van Breda

Massale opmars tijdens de kringgildedag in Gilze

heilige Ambrosius voor het Christendom. Ambrosius werd in 374 bisschop van Milaan. „Hij zag het grote gevaar en waar-schuwde daar heel terecht voor; het gevaar van de vrijheid van het christendom. Na een tijd van vervolgingen werden ook de keizers christen en maakten er een staatsgodsdienst van. Mensen van militaire en politieke macht gingen het christendom gebruiken en misbruiken en hij heeft altijd geprobeerd duidelijk te maken dat het christendom daar niet voor dient. Daarom is het in deze tijd een goede patroon, iemand die er altijd voor heeft geijverd de plaats van het Christendom in de samenleving zuiver te houden. Daarom gilden, doe niet mee aan de waan van de dag, maar houdt de essentie van het Christendom voor ogen: dienstbaar zijn aan de gemeenschap”, Aldus Mgr. Muskens.

Na de sfeervolle dienst werd aan de kerkelijke overheid de eed van trouw afgelegd op het kerkplein en volgde de ont-vangst door het gemeentebestuur van genodigden, koningen,

keizers en hoofdliden in Het Trefpunt.

Een schitterende optocht voorafgegaan door de koninklijke harmonie Sint Cecilia trok tussen 13.00 en 14.00 uur door de straten van Gilze waarbij het aan belangstelling niet ontbrak. Velen maakten ook gebruik van de gelegenheid een bezoek te brengen aan het wedstrijdterrein bij het gildehuis De Hooi-
kar om de kleurrijke pracht en praal van het defilé en de mas-
sale opmars te bewonderen en aansluitend een kijkje te nemen bij de wedstrijden in trommen, schieten, bazuinbla-
zan, standaardrijden en vendelen. En ook het zeer talrijke publiek in de feesttent kwam onder de klanken van 'De Müh-
leheide Musikanten' zeer goed aan haar trekken.

De uitreiking van het prijzenilver vond plaats omstreeks 18.30 uur.

Mede dankzij het toch nog aardige weer kan het Sint Ambro-
siusgilde terugzien op een zeer geslaagde dag die men zich in
Gilze nog lang zal herinneren. ■

MENSEN GEVRAAGD!

Tijdens de avond van bezinning in Gorinchem op zaterdag 16 januari j.l. vroeg de burgemeester van die stad om mensen die hun nek durven uit te steken en hun stem durven te ver-heffen tegen het zinloze en redeloze geweld en tegen de steeds meer neerwaarts gerichte spiraal van de mentaliteitsverande-ringen waarbij een mensenleven niet meer telt en men een verschil van mening meent te moeten beslechten met een vuur- of steekwapen; of dat men iemand zodanig vertrapt dat zijn leven er bij inschiet. Tijdens dit stille maar indrukwek-kende protest werd het gedicht van Coert Poort voorgedra-gen door leeftijdgenoten van de omgekomen Froukje Schuit-maker en Marianne Razo.

Een gedicht waard om te lezen en te beleven.

Mensen gevraagd!

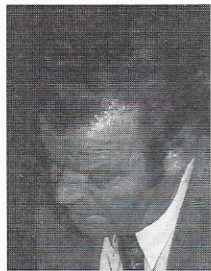
Mensen gevraagd om de vrede te leren
Waar geweld door de eeuwen heen model heeft gestaan
Mensen gevraagd die de wegen markeren
Waarop alles wat leven heeft verder kan gaan

Mensen gevraagd om de noodklok te luiden
En om tegen de waanzin de straat op te gaan
Mensen gevraagd om de tekens te duiden
Die alleen nog moedwillig zijn mis te verstaan
Mensen gevraagd om hun nek uit te steken
Voor een andere tijd en een nieuw moraal
Mensen gevraagd om ijzer met handen te breken
Ook al lijkt het ondoenlijk en paradoxaal
Mensen gevraagd om hun stem te verheffen
Verontrust door een wapen dat niemand ontziet
Mensen die helder de waarheid beseffen
Dat wie mikt op een ander zichzelf ook beschiet
Mensen gevraagd die in naam van de vrede
Voor behoud van de aarde en al wat daar leeft
Wapens het liefst tot een ploeg willen smeden
Voor de oogst die aan allen weer overvloed geeft

Mensen gevraagd
Er worden mensen gevraagd
Dringend MENSEN gevraagd
Mensen temidden van mensen gevraagd

IN MEMORIAM

Gilde Sint Margaretha Aarle-Rixtel

Hans van Brug

Wat met vrienden een gezellige kaartavond had moeten worden eindigde in een droeve stemming in huize van Brug. Oud-koning en deken-rentmeester Hans van Brug (71) overleed op zaterdag 24 oktober. Hij was ruim

42 jaar gildebroeder, waarvan 30 jaar deken-rentmeester. Het gilde heeft hem op gepaste wijze naar zijn laatste rustplaats begeleid.

Sint Willibrordusgilde, Alphen

Donderdag 14 januari 1999 overleed drs. J.A.A. Lamberti (78), opperdeken van het Sint Willibrordusgilde van Alphen. Hij was Ridder in de Orde van Sint Silvester, Ridder in de Orde van het Heilig graf van Jeruzalem, Drager van het Verzetsherdenkingskruis, Ridder in de Orde van Oranje Nassau, Drager van het Ridderkruis in de Orde van Verdienste van de Republiek Polen.

Gilde van het Heilig Sacrament, Bergeijk

Op 25 oktober overleed Theo Brugmans (71). Theo was 22 jaar trouwe gildebroeder van het Gilde van het Heilig Sacrament. Omdat Theo wat moeilijkheden had met lopen, was hij genooddaakt bij bepaalde activiteiten zich af te melden, maar indien enigszins mogelijk was hij present. Hij werd op 29 oktober met gilde-eer ten grave gedragen.

Sint Hubertus, Berkel

Rinus Krens

Door een slopende ziekte was het wel verwacht, maar toch kwam het bericht van overlijden van Rinus Krens (68) op 22 december 1998 als een mokerslag aan. Krens liet zien dat je niet lang bij een gilde lid hoeft te zijn

om te laten blijken dat je een echte gildebroeder bent. Rinus kwam in februari 1995 bij Sint Hubertus. Een jaar later al werd hij deken-schrijver, want hij wilde wat doen voor het gilde. Veel heeft hij mede tot stand gebracht in korte tijd, zoals een geheel nieuw huishoudelijk reglement, presentatie van de nieuwe gildedekleding, renovatie en opening van het gildeterrein, enz.

Ook vond hij dat het gilde een sociale functie heeft binnen de gemeenschap. Dus organiseerde Rinus een kerstactie

voor de zieken en jaarlijks een jeu des boules middag voor bejaarden. Van alle activiteiten maakte hij vele foto's voor het archief.

Ook genoot hij als het gilde zich weer ergens had gepresenteerd. Hij vond dat geweldig. Een gedeelte van de tekst op zijn bidprentje schreef hij zelf: „Bedroefd heb ik moeten buigen. Bevrijding? Verlossing? Ja, helaas te vroeg”.

Sint Barbara, Dinther

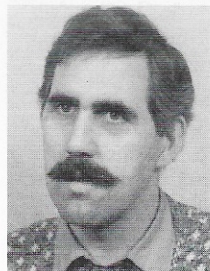
Kees Habraken

Op zaterdag 12 december 1998 is tijdens zijn geliefde hobby de jacht door een hartstilstand Kees Habraken (52) overleden. Kees was een levensgenieter. Een echter Bourgon-diër, spontaan en altijd vol humor.

Hij was gildebroeder vanaf 1969 en heeft zich zeer verdienstelijk gemaakt voor het gilde. Vanaf 1982 tot 1997 was Kees lid van de overheid, waarvan de laatste tien jaar tweede jonge deken. Kees was ook een zeer ervaren gewerschutter en van 1981 tot 1989 lid van de schietcommissie, waarvan de laatste vijf jaar wapenmeester.

Vanaf de oprichting was hij lid van het gildekoor en van maart 1998 tot aan zijn dood voorzitter van de culturele commissie. In 1978 werd Kees koning van het Sint Barbaragilde. In dat jaar werd hij ook koning van De Hoge Schuts. Met gilde-eer en met opluistering van het gildekoor is afscheid genomen van Kees.

Onze Lieve-Vrouweschuts, Elshout

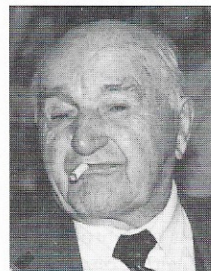
Toon van Sluisveld

Zondag 27 september is Toon van Sluisveld (50) door een noodlottig motorongeval om het leven gekomen. Daags ervoor had nog de huldiging plaats van een gildebroeder vanwege het 25-jarig lidmaatschap. Op zon-

dag kwam het droeve bericht van het ongeluk. In 1979 trad Toon tot de schuts toe. Een man die altijd onopvallend aanwezig bleek en steeds direct klaar stond wanneer men hem nodig had. Op 2 oktober is hij door de schuts bij zijn woning opgehaald.

Daar werden de zilveren koningsvesten met koningsketting en -kroon op de kist gelegd en is de overledene in stille tocht naar de kerk begeleid. Na de eucharistieviering bracht het gilde Toon van Sluisveld naar het kerkhof. Na het afscheid lieten gildebroeders de kist in het graf zakken. Daarna werd met de dodenmars het kerkhof verlaten.

Gilde Sint Joris Gemert

Theodor 'Tidder' van de Vossenberg

Daags voor de optrektag vond de begrafenis plaats van Theodor van de Vossenberg. Op de optrektag zou Theodor, samen met zijn zoon Wim, een gezamenlijk gildejubileum vieren. Beiden veertig jaar lid. Theodor 'Tidder' als een

gewaardeerd trouw lid en zoon Wim als kapitein van het gilde. Beiden verheugden zich op de dag. Ook de familie trof haar voorbereidingen. Het mocht niet zo zijn. Op 24 april namen we afscheid van 'Tidder' tijdens een eucharistieviering met gilde-eer. In de geest van de overledene zou er toch een waardige viering van de optrektag volgen. De familie en 'zijn' gilde lieten zien dat zijn gildegeest voortleeft.

H.Kruisgilde Gerwen

Toon Daniëls

Op 14 juli overleed na een langdurige ziekte in het Academisch Ziekenhuis te Utrecht gildebroeder Toon Daniëls (41). Ondanks zijn welhaast uitzichtloze ziekte is Toon altijd optimistisch gebleven en heeft hij de vele zware

medische behandelingen altijd op een voorbeeldige wijze ondergaan. Als zijn gezondheid het maar enigszins toeliet was Toon op de gebruikelijke zondagse bijeenkomsten van het gilde aanwezig ook al was hij nog maar kort te voren uit het ziekenhuis ontslagen. Ook op allerlei gildefeesten was Toon graag van de partij en vertoefde hij graag temidden van zijn collega-gildebroeders, door wie hij bewonderd werd voor de manier waarop hij met zijn ziekte wist om te gaan. Door zijn optimistische vestigde hij na iedere ziekenhuisopname steeds weer de hoop dat hij zijn ziekte op den duur zou kunnen overwinnen. Helaas heeft het niet zo mogen zijn.

Sint Willibrordusgilde, Geijsteren

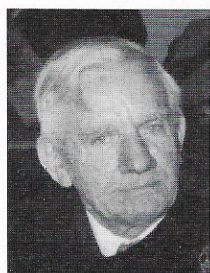

Piet Blom

Op 15 januari overleed op 69-jarige leeftijd Piet Blom, vanaf 1971 gildebroeder van Sint Willibrordus Geijsteren, waarvan 6 jaar lid van de overheid. Zijn grote passie was het paard in het gilde. Via het leveren van het Geijsterense gildepaard kwam hij ook in

de commissie Standaardrijden van de kring Land van Cuijk, waarvan hij enkele jaren voorzitter was. Ook was hij enkele jaren vice-voorzitter van de federatie-commissie Standaardrijden. Het gilde was alles voor hem en hij liet geen gelegenheid voorbijgaan om daarvoor uit te komen. Velen binnen Kring en Federatie hebben hem leren kennen en zijn gedrevenheid ervaren. „Je bent gildebroeder, of je bent het niet”, zei hij altijd, daarmee aangevend dat, als je het eenmaal bent, je er ook alles voor over moet hebben. Dat tekent hem helemaal, passie voor het gildewezen in het algemeen en voor het Koninklijk Willibrordusgilde in het bijzonder. Op dinsdag 19 januari heeft het gilde afscheid genomen en Piet met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats begeleid.

Sint Jorisgilde, Gestel en Blaarthem

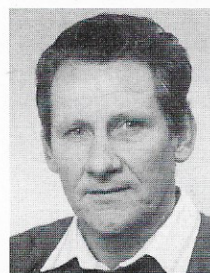
Toon van de Vorst

Op 29 november 1998 overleed Toon van de Vorst (72). Toon werd op 31-jarige leeftijd vendelier van het Sint Jorisgilde Gestel en Blaarthem. Samen met Ad van den Heuvel, Hub van Bekhoven en Jo Beelen waren

zij de vier nieuwe vendeliers, die zich gingen bekwamen in de vendelkunst. Tot 1977 heeft hij het vendel gedragen en gedraaid. Vanaf 1981 was hij zilverdrager van het gilde.

Jarenlang was hij, samen met zijn vrouw Drea, actief in het schutterslokaal. Het schutterslokaal, waar hij bijna iedere zondag op zijn vaste plaats te vinden was om er een kaartje te leggen of een praatje te maken. Ook had hij de zorg over vele gildeattributen, uniformen en het schaduwarechief. Voor al zijn verdiensten werd hem op 20 april 1997 de vrijwilligersmedaille van de gemeente Eindhoven toegekend. Door de Bond van Schuttersgilden, Kring Kempenland, werd hij onderscheiden met het Zilveren Schild. Toon was een bezorgde gildebroeder.

Sint Nicolaasgilde, Haps

Gerrit Arts

Groot was de verslagenheid toen het gilde ervan in kennis werd gesteld, dat op 16 december 1998 na een ernstige maar korte ziekte Gerrit Arts (59) was overleden. Gerrit was, als het even kon, veel bij zijn kinderen aan

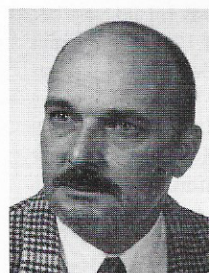
het werk in huis en tuin. Maar ook thuis was dat een actieve bezigheid van hem, die hij als natuurmens met veel plezier

vervulde. Het gilde was zijn grote hobby, daarvoor was niets hem te veel. Hij was al 30 jaar bij het gilde, waarvan 26 jaar als bestuurslid. Op hem kon je altijd een beroep doen, maar hij wilde niet op de voorgrond staan. Hij was al bezig met de voorbereidingen voor het 400-jarig bestaan in 2005, want „Het kan maar gebeurd zijn”. Deze wens heeft hij niet in vervulling mogen zien gaan.

Sint Willebrordus, Heeswijk

Op 19 november 1998 overleed plotseling erelid en oud-hoofdman Theo Verkaar (72). Theo was heel sterk betrokken bij de heroprichting van het gilde. Hij was de stuwende kracht die dit in 1963 mede realiseerde. Bijna twintig jaar was hij hoofdman. Hij zette de basis voor het gilde neer, waarvan nu nog de vruchten worden geplukt. Buiten het gilde was hij ook een druk bestuurder, zoals bij de vereniging, het oranje comité, de gemeenteraad, de biljartvereniging en de VVV. Jaren was hij loco-burgemeester. Kortom: een druk bezet man die hield van zijn dorp. Theo was al dertig jaar hartpatiënt wat hem echter niet belette ook nog zijn hulpbehoevende vrouw te verzorgen. Hij hield van het gildeleven in al zijn facetten.

Sint Catharina en Barbara, Helvoirt

Cor de Graaf

Op 2 december 1998 is plotseling Cor de Graaf (57) overleden. Gedurende vijftien jaar was hij de beheerder van de Schutswei en begeleidde hij de schutters. Bovendien fungeerde De Graaf als gastheer. Hij was dertien jaar vaandrig van het gilde.

Sint Sebastiaan, Hilvarenbeek

Joop Verhoeven

Op 24 november 1998 werd het Sint Sebastiaansgilde uit Hilvarenbeek opgeschrikt door het plotselinge overlijden van zijn vaandrig Joop Verhoeven (32). Joop was een echte gildebroeder, in hart en nieren, en was er trots

op, het gilde vooraf te mogen gaan met het gildevaandel. Mogen zijn vrouw Loes en zijn twee zoontjes Robin en Mourick gesterkt zijn met de gedachte dat Joop in de herinnering van zijn mede-gildebroeders blijft voortleven.

Gilde Onze Lieve Vrouwe der Zeven Weën, Lierop

In verpleeghuis Sint Jozefheil in Bakel overleed op maandag 14 september Piet

Hurkmans (75). Hij was een bekend persoon in het plaatselijke verenigingsleven. Van de voor hem belangrijkste verenigingen was hij actief lid. Verenigingen waarvan hij geen lid was konden altijd op zijn steun rekenen. Hij was 54 jaar lid van het gilde. In 1995 is Piet voor zijn vele verdiensten in het gildewezen onderscheiden met het zilveren schild van de Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden. In 1949 en 1977 was hij koning, van 1973 tot 1978 hoofdman, vele jaren vendelier, jurylid van de vendeliers in eigen land en België en lid van vele werkcómité's.

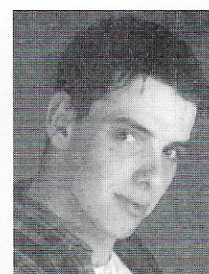
Bij fanfare Sint Willibrordus was hij vanaf 1961 commissaris. Piet was de oprichter van het uniformenfonds en de club van 50 in 1979. In de periode van 1963 tot 1968 was hij oprichter en voorzitter van het comité dat zorgde voor financiële armslag voor de fanfare. Daarnaast is Piet veertig jaar belangeloos terreinreukmeester geweest van de KNVB en lid van de veteranen van SV Lierop. In 1994 werd hij door zijn vele verenigingsactiviteiten gekozen tot 'Summerse Mens'.

Sint Antonius Abt, Nuland

Bert van Boekel

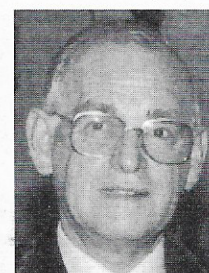
Op 10 januari 1998 overleed na een langdurig ziekbed Bert van Boekel. Jarenlang was hij de kastelein van het gildedehuis. Het gilde staat bij de familie Van Boekel op de eerste plaats. Zijn schoonzoon en twee van zijn kleinkinderen zijn zeer actief bij Sint Antonius Abt betrokken. Met Bert is een gewaardeerde gildebroeder heengegaan.

Alwin van Bakel

Op 17 februari 1998 overleed door een noodlottig ongeval vendelier Alwin van Bakel (21). Het gilde verliest in hem een gewaardeerde gildebroeder en zijn ouders een dierbare zoon.

Op 24 april 1998 overleed ereleden Paul Schwiebbe (70). In 1979 werd hij burge-

Paul Schwiebbe

meester van Nuland en hij vervulde deze functie tot eind 1990. Na deze periode genoot hij van een welverdiende rust. Bij alle activiteiten die het gilde ondernam was hij paraat. Het gilde stond hem zeer

nabij. In 1998 ging hij met de gilden mee naar Lourdes, waar hij intens genoot van de saamhorigheid onder de gildebroeders. Twaalf jaar vervulde hij de functie van eredecken met trots. Hij wilde voor anderen bezig zijn. Een van zijn uitspraken was: „Als wij het goed hebben, moeten we ervoor zorgen dat anderen het ook goed krijgen”. Schwiebbe was onder meer Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Gilde Sint Lambertus Someren-Eind

Willem van de Voort

Op 20 december overleed Willem van de Voort (74). Hij was ruim 28 jaar lid van het gilde, waar hij aan verknocht was. Als vaandrig heeft hij vele jaren het gildevaandel gedragen. Bij schietwedstrijden voor het "Zorgenkind" was hij de stuwende kracht. Daarnaast zette hij zich met groot enthousiasme in voor de verenigingen in de dorpsgemeenschap. Met mooie herinneringen laat Willem het gilde achter.

Gilde Sint Lambertus Someren-Eind

Op 28 oktober overleed Jan van de Laar (67). Jan was in de jaren '60 tamboer van het gilde. Maar veel verenigingen deden een beroep op hem: toneelvereniging, voetbalclub, carnaval, harmonie, hofkapel, big band en tamboerkorps. Sinds 1984 lag zijn hart weer bij het gilde Sint-Lambertus. In 1995 heeft hij, samen met veel gildebroeders, een prachtig resultaat teweege gebracht. De bouw en de opening van de Lambertuskapel was één van de mooiste periodes uit zijn te korte leven. Het gilde heeft hem met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats begeleid.

Sint Sebastiaan, Tilburg

Kees Verberk

Op zondag 13 december 1998 is Kees Verberk (72), oud-koning en oud-hoofdman van het Tilburgse Koninklijk Handboogschuttersgilde Sint Sebastiaan aan Willem III, overleden. Hijzelf en zijn vrouw Els bleven

ook na zijn hoofdmanschap op allerlei manieren actief zowel voor als achter de schermen. Zijn draaiboeken voor evenementen waren befaamd en hij stelde ze graag ter beschikking van zijn opvolgers. Hij was ook nog volop bezig als voorzitter van de Stichting Gildeschat Sint Sebastiaan en het bewaren van het cultuurgood van het gilde en het behoeden van de echte tradities gingen hem zeer aan het hart. Hij heeft ook veel gedaan

voor de goede samenwerking tussen de drie Tilburgse gilden. Hetzelfde gold voor zijn leidinggevend werk voor de handboogschietende gilden van de Kring.

Maar bovenal was Kees een mooi en hartelijk mens en vriend, die wars van dikdoenerij zijn Bourgondisch-Bossche afkomst niet verloochende. Hij was zelf het beste bewijs voor de juistheid van de spreuk, die hij in 1979 op zijn koningschild liet graveren: 'in het gewone verbergt zich het schone'.

Sint Catharinaschuts, Vlijmen

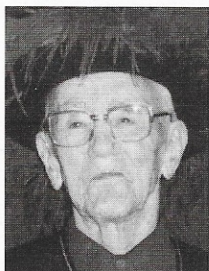

Bartje van de Griendt

Op 20 oktober 1998 is na een ziekbed van twee maanden het dierbaar erelid Bartje van de Griendt (81) overleden. Hij is door zijn medeschuttersbroeders naar zijn laatste rustplaats begeleid. Van de Griendt was 63 jaar

lid van dit Vlijmense gilde en vervulde een aantal jaren de taak van deken. Na de Tweede Wereldoorlog zette hij zich vooral in voor het voortbestaan van de Sint Catharinaschuts. In 1995 ontving Bartje van de regenten van dit gilde een zilveren schild met daaraan verbonden de titel van eredecken.

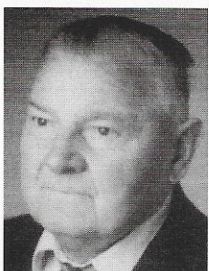
Sint Catharina, Vught

Marinus van de Sande

Op zondag 27 december 1998 is de oudste gildebroeder van dit Vughtse gilde overleden. Marinus van de Sande werd 92 jaar. Hij was bijna vijftig jaar trouwe gildebroeder, waarvan 12 jaar als bestuurslid in de functies van jonge en oude deken. Bij zijn 40-jarig lidmaatschap werd Marinus op 25 november 1989 koninklijk onderscheiden met de ere-medaille in zilver verbonden aan de Orde van Oranje Nassau. Hij is met gilde-eer ten grave gedragen.

Sint Sebastiaan, Westelbeers

Cees Evers

Op 13 november 1998 kwam het droeve bericht dat ere-hoofdman Cees Evers (80) plotseling was overleden. Cees, meer dan 60 jaar gildebroeder, was van 1967 tot 1978 opperdeken en 1978 tot 1990 hoofdman van het gilde. Ook heeft hij veel jaren in de kring-

schietcommissie kruisboog op wip gezeten. Het gilde was alles bij Cees. Altijd kon men een beroep op hem doen. Voor menig gildebroeder heeft hij een schutsboom gemaakt of een kruisboog gerepareerd. Wij verliezen in hem een echte gildebroeder en vriend, die als zijn ziekte het toeliet nog graag aanwezig was op gilde-bijeenkomsten.

Sint Sebastiaan, Westelbeers

Slechts twee dagen na zijn 80-jarig gildejubiläum is op 22 januari 1999 Janus Pasmans (107) van ons heengegaan. Het lijkt er op dat hij zijn overlijden heeft aan voelen komen, maar dat hij eerst samen met zijn gilde zijn 80-jarig gildebroederschap wilde vieren.

80 van de 107 jaar gildebroeder Janus Pasmans

80 jaar, een heel mensenleven lang lid van een vereniging. Het is iets wat je haast niet voor mogelijk houdt. Toch blijkt dit te kunnen. Op 20 januari 1999 was Janus Pasmans op de dag af 80 jaar gildebroeder. Janus is op 20 januari 1919 bij Sint Sebastiaan Westelbeers geïnstalleerd als Kornet (standaardrijder). Hij heeft dit 31 jaar volgehouden. Van 1951 tot 1958 zat hij als deken in de overheid van het Westelbeerse gilde. Sinds 1959 is Janus ouderling, hij was toen al 40 jaar gildebroeder. Toen hij 50 jaar lid van de guld was schreef hij de volgende brief.

Aan alle leden van Gilde Sint Sebastiaan

Geachte hoofdman en koning,

Ik wil een woord tot U schrijven, het is al lang geleden dat ik als gildebroeder ben ingetreden in mijn jonge jaren. Bij het intreden van de gilde werd ik benoemd tot cornet. Na deze functie een aantal jaren vervuld te hebben, werd ik benoemd tot deken. Deze functie heb ik vervuld als eerste en tweede deken. Na deze functie werd ik aangesteld als ouderling en deze functie vervul ik nu nog steeds. Als ik terugdenk aan het gilde van vroeger, dan is het de gilde goed gegaan. We waren toen met een handvol boerre mensen, en wij zagen toen geen uitkomst om ons vaandel die totaal versleten was door een nieuwe te vervangen. Bij het feestvieren van het Heilige ben ik afgestegen van mijn ros en ik sprak de Heere toe een weg in te slaan om een nieuw vaandel te bekomen. Ja, daar ginds in het verre België werd een nieuw

vaandel gekocht. En nu mijne heere staan wij er goed op want we hebben een goed vaandel en mooie pluimen op onze hoed. En nu mijne heere een stukje over Drieske en Willie, die twee tamboers, die kwamen 's morgens vroeg al in de beerse bak aangeroffeld en dan hadden ze al een hele tijd geroffeld en dan riepen die twee tamboers, kom standaardrijder, kom uit uw bed en zadel uw paard. Maar mijne heere hoe lang zullen die twee al geroffeld hebben, ik denk wel zo ongeveer dertig jaar. Nu een stukje over Sint Joris, onze naaste bureu, ze zijn het met ons zo goed eens, maar mijne broeders, breek deze band nooit, strijd om den strijd, maar blijf vrienden onder elkander. Nog een woord van dank aan onze meiskes uit Westelbeers. Zo menigmaal heb ik aan het spits gestaan, wegens het mooist versierde paard. De nu huidige standaardrijder wordt ook veel geluk toegewenst. Geachte gildebroeders, tre aan in een groot getal naast hoofdman en koning en strijd gij allen voor vorst en vaderland.

Hoogachtend, A. Pasmans
Ouderling Gilde Sint Sebastiaan
Westelbeers"

Op 107-jarige leeftijd was Janus nog steeds met de guld bezig. Dit blijkt wel uit het feit dat hij menig persoon in zijn omgeving er regelmatig op attent maakte: „zou er de guld wel aan denken, dat ik tachtig jaar lid ben". Zoals je ziet, we zijn je niet vergeten.

O.L.Vrouw en de H. Willibrordus, Wintelre

Wim Coolen

Op 29 maart 1998 is in huiselijke kring en gesterkt door de laatste zalving onverwacht gildebroeder Wim Coolen (61) overleden. Hij was een gezelschapsmens, die er graag bij was, als er iets van het gilde te doen was.

Hij wist altijd een leuke anekdote of een mop te vertellen, wat ten goede kwam aan de sfeer binnen het gilde. Hij heeft ook een behoorlijke tijd in de overheid doorgebracht en daarin was hij duidelijk aanwezig. Zelfs het koningsambt ging hem goed af.

Sint Jacobusgilde, Zeeland

Op maandag 23 november overleed Toos van Erp-van Wanroy. Zij vormde samen met haar man Wim van 27 mei 1985 tot 19 mei 1986 het 13e koningspaar. Zoals algemeen bekend waren ze beiden zeer in het gilde geïnteresseerd en bleef Toos ook na het overlijden van Wim op een zeer bijzondere wijze bij ons gilde betrokken. Op 27 mei 1996 schonk mevrouw Toos van Erp-van Wanroy het Sint Jacobusgilde de zilveren koningskroon welke nu vol trots door alle koningen van het gilde zal worden gedragen. Op deze manier zal Toos en haar man Wim voor altijd in de herinnering van het gilde blijven voortleven.

Mogen zij allen rusten in vrede ■

AGENDA

Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden:

Agenda gildefeesten in 1999

Zaterdag 17 april:

Gildencongres oud Hertogdom Brabant te Tongerlo (B).

23 mei:

Kampioenschap vrije hand Brabants wipschieten geweer, te Middelaar bij scherpschuttersvereniging Sint Sebastiaan.

29 mei:

Gilde kampioenschap kruisboog op wip en internationaal vendelstreffen, Kring Kw. van Oirschot, te Oirschot bij de O.L.Vrouwebroederschap.

30 mei:

Verbroederingsfeest Kring Kw. van Oirschot, te Oirschot bij de O.L.Vrouwebroederschap.

6 juni:

Kringdag Kempenland, te Riethoven bij het Sint Annagilde.

13 juni:

Kringdag Land van Cuijk, te Ravenstein bij het Sint Barbaragilde.

13 juni:

Kringdag Peelland, te Beek en Donk bij het Sint Leonardusgilde.

27 juni:

Kringdag Baronie-Markiezaat, te Rijsbergen bij het Sint Bavogilde.

27 juni:

Kampioenschap opgelegd Brabants wipschieten geweer, te Eindhoven bij het Sint Martinusgilde Tongelre.

22 augustus:

Vrij gildefeest Kring Land van Cuijk, te Blitterswijk bij het Sint Antoniusgilde, met optie voor tevens houden van federatietoernooi standaardrijden.

22 augustus:

Liefdadigheidsfestijn te Oostelbeers bij de gilden Sint Joris Oostelbeers en O.L.Vrouw, West-Middelbeers.

29 augustus:

Federatietoernooi geweschieten, in Kring Maasland bij het Sint Jorisgilde Nieuwkuijk.

5 september:

Kringdag Maasland, te Nuland bij het Sint Antonius-Abtgilde.

5 september:

Kringdag Kwartier van Oirschot, te Moergestel bij het Sint Sebastiaan-Sint Barbaragilde.

19 september:

Federatietoernooi trommen-vendelen-bazuinblazen in Kring Land van Cuijk; optie gilde Salvator Mundi Oeffelt.

Zaterdag 9 oktober:

Hoofdlieëndag in Den Bosch.

Agenda gildefeesten in 2000

21 mei:

Kringdag Peelland, te Gemert bij het Sint Jorisgilde.

21 mei:

Kringdag Maasland, te Elshout bij het O.L.Vrouwegilde.

28 mei:

Kampioenschap Brabants vrije hand wipschieten geweer van de Federatie van Wipboomschutters.

4 juni:

Kringdag Kempenland, te Reusel bij het Sint Jorisgilde.

25 juni:

Kampioenschap Brabants opgelegd wipschieten geweer van de Federatie van Wipboomschutters.

9 juli:

Vrij gildefeest Kw. van Oirschot, te Hilvarenbeek bij het Sint Sebastiaangilde.

20 augustus:

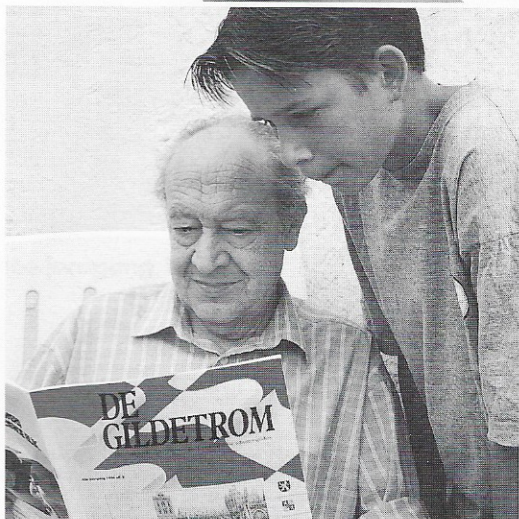
Kringdag Kwartier van Oirschot, te Knegsel bij het gilde Sint Monulphus-Sint Gondulphus.

26-27 augustus:

Europees Schutterstreffen te Garrel, Südoldenburg, Duitsland.

DE GILDETROM

Driemaandelijks tijdschrift over de Noordbrabantse schuttersgilden

**VOOR JONGEN OUD!
ULEEST 'M TOCH OOK?**

RESTAURATIE-ATELIER DE TIENDSCHUUR

Reeds jaren ervaring met
archief- en textielconservering

Kapelaan Poellplein 1, 5046 GV Tilburg, telefoon 013 - 5368355

WILLIGERS makers van vaandels,
vendels en andere
gildeattributen

Joke Willigers (V.H. H.M. Waters)

Zand 33, 5757 RX Liessel (0493) 34 25 68

Beeldengieterij TENAX

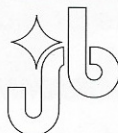
Voor verschillende Gildebeelden
en diverse andere beelden

Jan van Grunsven
Kampweg 19a, 5476 VB Vorstenbosch
Tel./fax: (0413) 36 31 64
Privé: (0413) 35 04 74

**HIER HAD OOK UW
ADVERTENTIE KUNNEN STAAN!**

- Goud en Zilver
- Reparaties
- Veranderingen
- Nieuw werk
- Eigen ontwerp
- Gildewerk
- Graveren

John Bijsterveld
Meester Goudsmid/Edelsmid

Leenderweg 37, Valkenswaard, Tel. (040) 204 24 89

GILDE- EN SCHUTTERSZILVER

JUWELIERS - HORLOGES

Jan Andriessen

DORPSSTRAAT 54
5708 GK HELMOND (STIPHOUT)
TEL. (0492) 55 07 92
FAX (0492) 52 22 69

GILDEZILVER

ATELIER NOUD PETERS

Breestraat 47, St. Anthonis Tel. (0485) 38 33 66

Blinkt uit in vakmanschap

NIEUWSBRIEF

INTERNATIONAAL VERBROEDERINGSFEEST 1999

OIRSCHOT, 29 EN 30 MEI 1999

Organisatie: Gilde Broederschap van Onser Lieve Vrouwe

VOORLOPIG PROGRAMMA

Zaterdag 29 mei 1999

- 10.00 uur Aanvang Nederlands Kampioenschap Kruisboogschieten
- 10.00 uur Opening speciale gildentoonstelling op het feestterrein
- 14.00 uur Officiële opening Internationaal Vendelierstreffen
- 16.00 uur Massale vendeldemonstratie op het marktplein in Oirschot
- 16.00 uur Aanvang finale Nederlands kampioensschap kruisboogschieten met aansluitend de prijsuitreiking
- 18.00 uur Aanvang kerkdienst in St. Petruskerk voorgedaan door Bisschop Hurkmans
- 19.00 uur Aflegging eed van trouw aan het kerkelijk gezag. Aansluitend vlaggenparade en erewijn op het feestterrein
- 20.00 uur Aanvang verbroedering en spectaculaire demonstraties van diverse vendel- en dansgroepen uit binnen- en buitenland. Ook hiervoor nodigen wij u van harte uit !

Zondag 30 mei 1999

- 11.00 uur Aanvang wedstrijden voor deelnemende gilden
- 13.00 uur Vertrek optocht door historische dorpskern van Oirschot
- 15.30 uur Massale opmars en vendelgroet met aansluitend de officiële opening door o.a. Commissaris van de Koningin van Noord Brabant, de heer Houben
- 16.00 uur Vervolg wedstrijden voor deelnemende gilden en diverse vendeldemonstraties door buitenlandse gilden
- 19.00 uur Prijsuitreiking en uitreiking herinneringsschilden

Voor meer informatie en het laatste nieuws, bezoek onze internetpagina:

WWW.UIT.NU/GILDE

